

Ólafur Indriðason:

Sjö

I. Föstu-priedikanir

Nokkrar

II. Athugasemdir

Videyar Klausni 1844.

Kbh. 1847.

BSP

Rvik

252

Óla

S í ö

Søstu = prédikanir

s a m b a r

a f

Olafi Indriðasyni

Presti til Kolfreyustadar.

Seljaft óinnbúðnar á Prentpappír 32 þ r. S.

Videyar Klaustri.

Prentadar á kostnað Hofundarins,

1844.

616

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

THE

REIGN OF THE

REIGN OF THE

REIGN OF THE

REIGN OF THE

REIGN OF THE

REIGN OF THE

Háæruverðugum

Herra Steingrími Þónsyni

Biskupi yfir Íslandi

Commandeur af Dannebrogsswordunni og Dannebrogsmanni

Forseta ens Íslandska Biblíufélags etc.

Ekuldbundnast og auðmjúkast

tileinkað af

Bosfundinum.

சென்னை

சென்னை நகராட்சி

1940-41 ஆண்டு

சென்னை நகராட்சி நிர்வாகப் பரிந்துரை

சென்னை நகராட்சி நிர்வாகப் பரிந்துரை

சென்னை நகராட்சி

சென்னை நகராட்சி

சென்னை நகராட்சி

S o r m á l í.

Þó eg láti nú frá mér Ræður þessar, meðfram í þeirri von að þær másté einhverntíma byrtist á prenti, þá er það eingangveginn í því skyni að eg vilji þær verði til að ama edur útbýggja úr nokk-
urs manns húsi eda hjarta samslags og betri verkum annara. En þáted eg hesti varid töluerdum parti þess tíma sem mér var misánlegur frá öðrum embættisverkum og umhyggju fyrir daglegu braudi til þessháttar ydju, sem hér síst vottur til, og finnst mig ei hafa orsök að ydrast þess, hvört sem eg lít til þess ávartar, er mér vörðist eg hafa síst spor til af ydju minni í mínum litla verkahring, eda hins hvörninn hún hefur mælt fyrir, og verid metin af hyggnum og góðum mönnum, sem til þessja, þá finnst mér ef ekki skylda mín, þá samt saklaust við alla, þó eg hatti á að leggja þetta Sýnishorn á vald, góðsútra Landa minna, heldur: enn það verði að eingu. Eg treysti því, að þetta

litla verk muni gæta samþýðst mikilhæfari og full-
fomnari verkum merkari manna, og Funni svo eitt-
hvað að gagna, en þótt sem lítið smávidi, til
þeirrar byggingar, sem Drottinn vor lagði grund-
völlinn til, og allir hans þjónar eiga eptir megni
sitt til að leggja.

Skrifad í Janúar 1842.

Olafur Indridason.

1ta Föstu = Prédikun.

Jungáungurinn.

Mikilvæg og eptirtakanleg eru þau orð, sem Postulinn Páll skrifar ástvin sínum Thímótheusi í hans fyrra Vistils 1ta Kap. „Þetta er það bodorð, sem eg legg fyrir þig son minn, að þú heyrir heidarlegt stríð, og sért fastheldinn við trúna og góða samvitstu“. Hvað naðsýnlegt er það oss eigi B. m., að hafa þau opt í huga? Nærsta optlega koma þau tilfelli fyrir oss, sem oss ríður þar mikil á, að heya heidurlegt stríð og vera fastheldnir á góðri samvitstu. Þó aldrei hefðum vér fyrir öðru að berjast, en því mikilvæga áformi, að gjöra fólkalausa betran og komast í náð hjá Gudi, þessu áformi undir hvørs framkvæmd að komin er vor eilífa sáluhjálp, þó aldrei hefðum vér fyrri öðrum að berjast, seiði eg, þá munum vér sinna, að vér þurfum þeirrar áminningar með, að heya vort stríð heidurlega; en auk þeirrar baráttu sem vér eigum við vorar tilhneigingar, höfum vér allir á höndum einhverja kollun eður embætti af Gudi; vér höfum allir ymsu við aðra að skipta; vor-

ir hagir og fjör breitaft margvíslega, og allt þetta veldur því, að vér optfinnið komum í efasamar kríngumstæður, að þau tilfelli mæta ofþ, hvar vér eitthvað þurfum úr að ráða, og hvar miðid ríður á, hvörnig vér högum ofþ, hvört vér erum fastheldnir við trúna og góða samvitstu ellegar ekki. Þessum tilfellum sem ofþ mæta þannig þráfinnið, verða samfara nógar freistningar; þegar skyldan krefur ofþ til að framkvæma nokkud það, sem ofþ er annaðhvört torveldt, hættusamt, eður á einhvörn hátt ógæðfeldt, þá koma strax kríngumstæður sem vekja hjá ofþ efasembir, er sýnast ofþ til forþvars eður affökunar frá því að breita einþ og ofþ byrjandi, og jafnvel telja ofþ trúum, að það sé ei alleina framþyni heldur naudsynleg skylda að láta það ógjört, er samvitstkan af ofþ krefur. Elíkar kríngumstæður meiga heita freistningar B. m., harðar freistningar, því þær tæla tíðum vort breiða hjarta, og kunna leida ofþ til að fljótaft undan skyldu vorri þar sem ofþ reid mest á, að uppfilla hana grandgjæfilega. Í þessum kríngumstæðum finnum vér vorn þrelsara stabbann, svo vel í þeim parti af hans þíllar Sögu er þér strax heyrdud, sem á öllum þeim síðustu dögum hans hértvistar; optlega hefdu honum áður mætt ymsar þær kríngumstæður er máttu freista hans til að gjöraft ótrúr sinni köllun; til boda flóð honum veraldleg tign, ef hann hefði viljad meta meira heidur af mönnum, enn heidur af Gudi; margann hásta hafði hann áður ratad í sökum þjörþingar þeirrar og alvörugéþni, hvar með hann straffandi lesti og óþíðu ennar spíltu kynslóðar, sem hann var sendur til, en nú var löðsins að því komid, að óvinir

hans höfðu staðráðib, að taka hann af lífi, hans eigin Lærisveinn var frá honum stöfinn, í þeim tilgangi að sviðja hann í hendur hans fjandmanna, nóttin var komin, á hvörri þetta vonðfúverf átti að framkvæmast, og nú stóð á því mikilvæga augnabliki fyrir vorum Frelsara, að hann annaðhvört hlaut að forða lífi sínu á þann hátt, er hann áleit syndsamlegan og óverdugann sinni föllun, annaðhvört með flótta, edur misbrúfun almættis síns, að brjótaf úr hálf-anum og ofurgéfa með öllu það mikla verk er hann hafði uppbyrjad, að verða heilsugjafari gjörvallrar veraldar, ellegar að ganga úti kvalir og dauða, og offra lífi sínu Gudi til hlýðni en mannfyninu til frelsunar. Hvörfu margar og harðar freistingar má Jesús hér ekki af sér standa til að vera trúr og hlýðinn sínum Föður?

Hvörfu sameinast hér ekki allt til þess að súa Jesú frá áformi sínu? En allt þetta sigrar hann með sínu stöðuglyndi; fylgir ófrávísanlega því er hann áltur rétt vera og hlýðir sínum Föður. Hvörfu lærðómátt og eptirbreytnisverðt er ei þetta bæmi m. E. Ef þér viljið þekkja þær freistingar, sem ofs plaga að mæta, þegar hvað mest ríður á, að vér tjáum ofs góða stríðsmenn í Guds þjónustu, þá athugið þær fringumstædur er mættu Jesú á leiddinni til þínunnar, sem sameinudu sig til að aptra hönum frá því að gefa sig í dauðann fyrir vorar sakir. Hér gétid þér einnig lært hvörninn þér eigid að hegða yður, ef þér viljið heya heidurlegt stríð í gegn slíkum freistingum.

Þér viljum þá á stundu þessari taka ofs af

textanum orsök til að yfirvega — þær freistingar sem ofs eru búnaðar, þegar hvað mest ríður á að vér séum fastheldnir við góða samvitsku, og hvörnig vér eigum af Jesú læra að sígra þær heidurlega. —

Þvennslags freistingar eru það sérslagi sem jafnabarlaga plaga að verða manni hættulegar, þegar mikil ríður á, að hann víki ei frá stýldu sinni og halði fast á góðri samvitsku, það eru undanfarandi eptirtakanlegar bendíngar, vinsamlegar bænit, og augshínalegur hásti og að stóustu óvísían um að hvörju það komi, þó hann standi stóðugur. Allar þessar freistingar sjáum vér að mætt hafa vorum Frelsara. Þetta er sumpart ljóst af textanum og sumpart af gudspjalls sögunum annarstaðar. Þó að það hafi víst eigi almennt verið meðal Gyðinga að heimfæra uppá Mefslam þá spádóma hins Gamla Testamentis, sem vér nú aðögum alítum fyriríögn um Jesú kvalir og líflát, þá er það þó vafalaust að Jesús hefur sjálfur stíllit þá þannig; ekki alleina af aðferð og illíflu sinna fjandmanna, heldur og einnig af þessum spádómum hefur hann styrkst þeirri vííu, að hann mundi líflátinn verða. Einn af þessum spádómum kómur honum í hug sama kvöldit, sem hann geingur úti Grasgarðinn, og hans andi seigir honum að hann muni þá um nóttina fram koma. Á þessari nóttu, sagði hann, munuð þér allir hneitast á mér — leiddast í eía um, hvört eg sé sá mikli Drottins Sendibobi og freitast til að yfirgefa mig — því skrifad er: „Eg mun slá hyrditinn og saudirnir munu tvístrast“. Hvörsu máttu ekki þessir spádómar eptirtakanlega benda vorum Frelsara, hvörsu

mikil vorkun hefði það ekki mátt sýnast honum, þá hann bæði vísi um viðbúnað sinna fjandmanna og þegar einn af þeim ljófustu spádómum um líflát hans ásamt kom honum svo lifandi í huga og lífa sem varaði hann við háttanum, þó hann þá um nóttina hefði horfið á flóttu og yfirgefni þá óþakklátu þjóð, er launadi allt hans ómað og velgjörðir með illu einu. Ekki verðum vér að vísu með spádómum advarabir B. m. um þann háttu edur óhagnað er ofs kynni að vera af því búinn, þegar vér viljum vera fasthaldnir við gudræni eða ráðvendni, en ekki brestur ofs þar fyrir eptirtakanlegar bendingar er advari ofs um, hvørs vér höfum að vænta. Vilji til bæmis, einhver ámedal yðar ekki láta sig hrekja fyrir straumi hinnar almennu spillingar, vilji hann sýna meiri kostgjæfni, alvörugæfni ellegar alúð í sinni útvoortið Gudspjónustu, vilji hann með djörfung og stöðuglyndi tala fyrir því sem rétt er, ekki samþýðast og hilla enu almennu lesti, sem vaninn er búinn að gjöra gylbandi, ekki adhafast, ekki falla það allt saklaust og rétt, sem góður kunnungi eða ríkur yfirbodar vill áfram hafa; hvað fljótt mun hann ekki á yfirbragði og útliti manna sjá fyrirboda þeirrar furðu, þess athláturs, þeirrar misþóknunar, sem hann á vísa; munu ekki nokkrir með vinsamlegum fortölum og loffunum, adrir með svigurmælum og hótunum láta hann stílla, að honum sé ráðlegast að haga sér eptir tíðinni og lempa sig meir eptir annara vilja? É einu orði: því meir sem í þau verk edur fyrirtæki er varib hvar með þér ætlið að ausfýna fasthaldni yðar við trúna og góða sam-

vitslu, því eptirtakanlegri verba þær bendingar er ráða yður frá að framhalda þeim. En þá megnari freisting eru í þessu falli vinsamlegar bænir. Þessi verður í gudsþjálfsögnum úþrífðilega gétid á tveim stöðum, að þegar Jesús fyrirfagði Lærisveinum sínum hvað fyrir sér mundi liggja að líða í Jerúsalem, þá hafi Postulinn Pétur umfadmab Jesúm og Mattheus seigir hann hafi sagt til hans: „hlífdu sjálfum þér Drottinn minn! hendi þig þetta aldrei“. Matth: 16, 23., og þáder efalaust að Jesús optar hefði mátt mæta slíku ofríki — ef eg svo mætti að kveða, — af bænum ástvina sinna, ef hann ekki hefði fyrirbyggt það með því að snúast strax svo öfugt við þessum þeirra fyrstu freistandi tilraunum. Því er midur B. m. að þvillkar freistingar ekki eru óvanalegar á vorum dögum: hvørsu opt ber það ekki til, að fanningjar vorir eða vinir, ellegar aðrir sem vilja leida oss til að fylgja sínum brætti, leitast við með loffunum, með fagurmælum, ja, með vinsamlegum bænum að teigja oss til þess sem vér meigum sinna synsamlegt og rángt; til að víkja frá þeirri fyrirætlan sem þeim er ógæðfeld; til að bregða vor loforð til að þeigja edur bera sannindin afslaga, þar sem þau áttu þó í ljós að tóma; til að veita á einhvörð hátt að því sem þó er ekki rétt? hvað erfíðt verður það ekki opt hinum einfalda hinum lauslynda edur þeim sem auðtalin er og lingéðja, að standa af sér slíkar loffanir; að eg ekki tali um, þegar vor eiginn breiðfleifi verður nú slíkum loffunum samtaka. Hvørsu hættulegar, hvørsu tælandi eru ekki slíkar loffanir fyrir þá, sem flæktir eru í óleifi-

legum samdrætti við aðra? Þeirra samvitsta vaknar, Guds orð edur hans bendingar aðvara þá og þeir vilja taka fyrir sig lofsverð áform, að slíta sig frá þessum samdrætti; úngmennib vill halda sér frá folli gárúnganna, hinn drifkfeldi frá flokki sinna stálbræðra; sá sem fallib hefur í snöru hins lausláta vill halda sér frá umgeingni síns lastafulla vinar; en hvörsu hætt erub þér ekki staddir hér m. E. nema þér heyid yðar stríð heidurlega! Svad munu yðar stadlegu vinir seigja, þegar þeir merkja yðar áform. Svada fagurmæli, hvada fortölur, hvada hrekkjabrögð munu þeir ekki í frammi hafa til að halda yður föstum í sinni snöru, til að tæla yðar breiða hjarta? O! það eru þessar vinsamlegu bænir, þessar fárlegu loffanir, sem afvegaleiða ótal marga góða en allt of língébja og stadfestulitla menn, nidurdrepa þeirra bestu áform og nidursökkva þeim dýpra og dýpra í afgrunn lastanna. Hin megnasta freisting er þó ætíð hástinn. Í hvad miklum hásta Jesús var staddur í grasgardinum, það sjeft best á útfallinu. Honum var ekki heldur ókunnugur þessi hásti, það er ljóst af samtali hans við Lærisveinana strax á ferðinni, af bæn hans til Föðursins, af því ángistarfulla stríði, sem það kostadi hann, að yfirvinna þá náttúrlegu elstu til lífsins, hlýdnast sínum Föður og gefa sig á vald sinna óvina. Einhver hásti, eitthvört tjón mun yður ætíð reynast því samfara B. m. að breyta jafnan rétt, og víkja albrei frá góðri samvitstu. Þér viljib vera grandvarir í allri hegðan og viðskiptum við náúngann, eingann áfælast, eingann þretta í nokkrum hlut, ætíð breyta með góðgyrni og réttvísi við

hvörn mann; en, hvílíkan fláða líðir þér ekki af þessu tilskyndar, hvað margt hagræði farir þér ekki á mið við, hvað mörgum ábata meigir þér ekki sleppa, sem þeir draga til sín er minna eru vandabir? Þér meigir mátté í mörg ár stríða við armóð og flort á meðan hinir audgast á stuttum tíma. Þér viljið fráseliða yður þeim óhlutvöndu, að kalla þá ógublega, þó það sé þeirra rétta nafn, mun ekki sæma, því heimurinn kallar þá tíðum mikla menn og heidvörða. Þér viljið ekki verða samþykktir þeirra ráðgjörð og breytni; en það er yður ekki háflaust: þér meigir vera vissir um, að verða fyrir ómildum dómum, þér verðið hæddir og spottabir, það verður gjört sér ómað fyrir að sveifja grunsemi og óvild í gegn yður, hvor sem mögulegt er. Þér viljið vera trúir í yðar stétt, þér viljið taka öðrum fram í ástundunarsemi, manndæð, trúmennsku; þér viljið stunda eptir öllu sem er sómasamt réttvíst og gott fyrir Gudi og mönnum; en þetta er ekki svo náðugt eins og að ganga hinn breiða veg og lifa eptir munni og maga; það kostar ómað og áreynslu, það þakkar ýmist ófund eður óvild af heiminum, það kann stundum að kosta lífshættu að rækja trúlega kall sitt. Því náttúrlegra sem það er ofs nú B. m. að fordæst allt það, sem fláðar velferð vora, því stærri freisting er það fyrir ofs, þegar vér viljum vera trúir Gudi og vorri samvitku, að meiga mæta líflum fláða og hættufembum. Hvað fáir eru þeir, sem geta fláðir af sér slíkar freistingar, sem eru menn til, að líða óhagnad, spott, ofsóknir, eður taka á

sig ómað og háfa fyrir Guds edur samvitstunnar sakir.

Loðsins erum vér ætíð í óvísu um, hvada nýtsemi af því muni fljóta, þó vér ekki steikum frá skyldu vorri. Næsta vel vissi vor Endurlausnari að það væri skylda sín, að það væri Guds vilji að hann heldur skyldi líða kvæli og dauða, en að hverfa á flóttu, ellegar forða sér leingur umsátrum sinna óvina. Þetta sagði honum hans samvitka með þeirri vitstu, að hann álitur hennar raustu fyrir bodord síns Föðurs. „Skal eg ekki, seigir hann, „drekka þann kálk, sem Sadirinn hefur mér bodid“; en hvørju mífíl að yrði sú bleðsan, sem þaraf leida mundi fyrir manntynid, það hlaut Jesú í sinni nidurlægingu, að nokkru leiti, hulid að vera. Ef hann jafnvel eptir manndóminum ekki vissi nema það væri mögulegt, nema það másté gjæti verid Guds ráði samkvæmt, að þessi kálkur mætti frá honum takast, að hann gjæti komist hjá píslarvættis dauða, hvørju náttúrulega mátti hann þá ekki sem maður vera í nokkurri óvísu um ávæxti síns dauða? Það sýnist jafnvel að hafa heyrt til hans nidurlægingar, að hans Guðdóms speki skyldi þannig yfirgefa hann nú, að hann skyldi vera í óvísu um eil sín efni, uppá það að reynsla hans trúar og hlýðni yrði því dýrðlegri. Sé það nokkud B. m. sem géti freistad vor mannlega, til að gefast upp í hinu góða og falla frá vorri staðfestu, þá er það þessi óvíska um það, hvört vorir viðburdir muni færa nokkurn ávæxt. Hvørju letur það oðs eigi til að erfida uppá þeirra framfarir til sálar eða lífs, sem oðs er tiltrú-

ad, þegar ofþ sýnist líflegt, ad vorir viðburðir verði til ónýtið. Vilá ekki flestir fyrir sér ad rátaft í það verk, þó aldrei sé það svo gott, sem lítil er von til ad lukkist? vísur ekki margur frá stjldu sinni fyrir því ad hann meinar það lítinn stjaba, ætlar það til lítils gagns þó hann sé grandvar og trúr? Jú! þó ad samvitsttan hrópi til vor, þó ad Guds ord bjóði ofþ aldrei svo alvarlega ad breita svo edur svo, þá meinum vér, ad vér aunnadhvört ekki stjiljum það rétt, ellegar séum affakanlegir, þó vér ekki spillum tíð edur fróptum, til þess, sem ofþ sýnist til ónýtið. Svo margar og hættulegar eru þær freistingar, sem plaga ad mæta ofþ þegar hvað mest ríður á, ad vér séum fasthelsnir við góða samvitsttu. En vei ofþ B. m. ef vér látum þessar freistingar leida ofþ til þess ad gjöra rángt og falla frá vorri stjafestu! Þær verða ofþ þá ad snorum, er stjeypa ofþ í ólukku. Láttum ofþ því með athyggi læra af vorum Jesú, hvornig vér stjulum haga ofþ í þessum freistingum. Ekki heimtar Jesú bæmi, ekki Guds ord, það af ofþ, ad vér séum svo tilfinningarlausir, ad freistingin nái ekkért á ofþ ad taka. Ekki er annað ad stjá á vorum stjelsara, enn ad hann hafi stundum mjög svo hrærdur verid í þeim hásta sem ad honum fór: hvað mun hafa valðid því, ad hinn blíðlyndi Jesús snérist svo stjgglega við Pétri, þegar hann í vinsemi bað hann ad stjyfa sér við lífs hásta? ad øllum líkindum það, ad hann hefuc fundid á hjarta sínu hvað stjlar bænit væru tælandi. Hvørstu hrærdur var hann í grasgardinum, hvørstu stjarnan hefði hann stjlad, ad umstjya þær stjvalir sem fyrir honum

lágu, hefði það gétad stabist með Guðs vilja; þetta sjáum vér best af hans hjartnæmu og ákøfu bænum til Föðursins. Engin niðrun er það fyrir oss B. m., ekkert merki uppá, að vér séum vonðir menn, þó freistandi fríngumstæður hrífi sterkllega á hjarta vort, þó vér gaumgjæfum þær advaranir sem oss gáfast, þegar vér áformum eitthvað sem mikil ríður á, þó vér um stundar sakir hrærumst af vel meintum bænum vorra ástvína, þó vér aðgjæfum, þó oss gangi til hjarta það stæðræði, sá hásti, sem vér sjáum búið vorri líkhamlegu velferð, þegar vér viljum vera trúir og ekki víkja frá því er vor samvitska af oss heimtir, þó það olli oss ángurð og áhyggju, nær oss sýnist tvíþýnt, hvört vort erfíði færi nokkurn ávæxt, annars værum vér ónáttúrlega tilfinningarlausir, annars breittum vér án stinsendar og ihugunar og tækjumst fannsfé margt á hendur, sem fávíslegt væri og ómögulegt og er það gagnstædt stýlbu vorri.

En því meira sem vér finnum til freistingarinnar tálínga, því meir sem hún hrífur á hjarta vort, því betur þurfum vér að gjæta vor; því það er vor óbrigðanleg stýlba, hvað megn sem freistingin er, að láta hana ekki koma oss til að víkja frá góðri samvitsku. Þó að Jesús væri advaradur í spábómunum, þó hann væri sárbeðinn af sínum vinum, þó hann víssi sér daudann búinn, ef hann fjæmist í hendur óvína sinna, þá veif hann þó ekki á flóttu, hanu forðaði sér ekki þeirra fundi, því það var honum svo ljóst, að þetta væri gagnstædt hans kóllum og stýlbu, hann áleifte píslirnar og daudann eins og

kaleik sem þegar væri búid að stenkja á fyrri sig,
 og hann ætti án undanfærslu að afdrekka. Ætjum
 ekki m. E. að Jesús hafi verið hér of grandvar,
 edur samvitsta hans of viðvæm, að hann hafi verið
 of trúr, edur of álafur í sinni kóllun, að honum
 hefði verið hér syndlaust, að vísja frá sinni sannfær-
 ingu þegar líf hans edur frelsi var í veki. Dnei!
 B. m. hvað sem vér álitum ósanlega rétt, hvað sem
 vér finnum, að vér ekki getum látið ógjört nema
 með því, að brjóta skyldu vora, annaðhvört við
 Guds edur náningann, það erum vér skyldugir að gjöra,
 hvada aðvaranir, hvada bænir, hvada hásti, sem
 þar frá vill aftra ofs. Hvað voru spádómarnir,
 sem höndludu um Jesú dauða? voru þeir nokkur
 bendning um það, að hann gjörði rángt, þó hann
 straffaði lesti Gyðinga, þó hann féndi bjarslega
 sannleikann, þó hann færi ekki í felur af ótta fyrir
 mönnum? Einganveigin! spádómarnir voru alleina
 fyrirsegn um það er ské mundi, þeir kunngjörðu all-
 eina, hvað sá mætti búast við að líða, sem vilði
 verða réttur Messías; en, skyldi Jesús fyrir þá sök,
 gefast upp og vantækja skyldu sína, þó hann vissi
 hvern mundi verða erfid; hann fann það kóllun sína
 að verða Messías og Lausnari heimsins og að hann
 gat ekki frá henni vilid, hvað sem það kóstadi, nema
 með því að gjöra á móti samvitstu sinni, þess vegna
 gekk hann úti allar hættur, sem voru óaðstílanlegar
 frá hans kóllun. Og — þannig eru allir menn
 skyldir að breita. Þegar þeir vita hvað rétt er, þeg-
 ar Guds ord eða samvitstíkan seigir þeim, hvað þeir
 skuli forðast, hvað þeir, sem trú og óflekud Guds

börn, séu skyldir að gjöra, hvörninn meiga þeir þá breyta ódrúfsi, án þess að afneita sínum Gudi og seigja sig úr hans þjónustu, án þess að verða réttnefndir Drottins = svikar? Ekki sinn eigin heldur Guds vilja eru þeir kallad til að gjöra. Þegar vér vitum hvað rétt er, hvað gylða þá allar bendingar um, hvað af því sljóti þó vér gjörum það? Þær eru þá ekki annað enn freistingar sem ætla að blinda oss. Þegar vér vitum hvað rétt er, hvað skulum vér þá meta allar bænir og lofsanir? Ekki nema eins og velmeint tilmæli, sem vér ómögulega meigum láta sigra oss ellegar tálgrasir sem vér eigum að umflýa. Hvað eru allar hættur þegar skyldan krefur af oss að ganga ímóti þeim? ekki nema hindranir sem vér eigum að yfirvinna. Efféert B. m. albeiðis efféert gefur oss rétt til að víkja frá trúnni og góðri samvitku, albeiðis efféert affakar oss frá að gjöra ódrúfsi enn vér þekkjum rétt bæði fyrir Gudi og mönnum, því oss byrjar eins og vorum Frelsara, að láta Guds vilja sitja í fyrirúmi. Svífka lotnúngu Jesús bar fyrir vilja síns Fæðurs, það heyrum vér af þessum ordum: Skal eg ekki drekka þann kálk sem Fadirinn hefur mér gefið. Og þér vitid að Jesús drakk þenna kálk; þó hann vildi, þó hann óstafi og bæði af hjarta að hann mætti hjá því komast, þá smeigði hann sér ekki undan því, þegar hann vissi það Guds vilja, honum hlýddi hann allt til dauðans, allt til dauðans á krossinum. Ódrúfsi meigum vér heldur ekki breyta m. E. Þegar vér þekkjum, þegar vér þekkjum Guds vilja, byrjar oss höfum að hlýða. Og — hvort er Guds vilji? að

vér gjörum í öllu vora skyldu, að vér breiðum við hann, ofsjálfa og við náúngann, einn og hann í sínu orði hefur látid kenna ofsj. Allt hvað Guð hefur boðid ofsj, að taka vara á, er vor skylda og skyldan er Guðs vilji.

Hvað sem ofsj bendir, hvað sem ofsj loffar, hvað sem ofsj ógnar til að breiða öðruvísi, það meigum vér einfíla meta, því ekki mannanna, ekki vor eigin, heldur verði Guðs vilji! Þó það kosti ofsj stríð og sjálfsafneitun og fappsmuni, þó vér einn og vor Frelfari ættum að sveitast blóðugum sveita til að yfirvinna sjálfa ofsj og hlýða Föðurnum á himnum. Og — hvada stadi gétur það verið ofsj, þó vér hlýðum Guði? Hver sjálfsafneitan, hver lastmæli, hver óhagnadur gétur jafnaft við þá sælu að hafa góða samvitku, vera Guðs vinur og Jesú eptirfylgjari. Hvernin gétur það stéð að það leidi ofsj nema til lukku og farsælbar að hlýða vorum Guði? Er það honum um megn, að umbuna ofsj rífluglega þá mæðu, þann óhag eða þann stæða sem ofsj kann af því að hlotnaft, að hlýða honum? Hefur hann ekki sjálfur lofað því, eru það ekki óbrygðanleg lög í hans ríki, að hver sem er trúr yfir litlu hann stuli setjast yfir mikid, hann stuli innnganga í fögnud síns Herra? Ekki stulum vér heldur bera umhyggju fyrir, hver ávæxtur verður af vorri hlýðni, það stulum vér fela Guði á höndur. Þannig breitti vor Frelfari, sjálfur varð hann, einn og þér vitid, að afstæðinni písl dauðans, með býrð og heibri kórónadur, af því hann var hlýðian allt til dauðans, fyrir því hefur Guð upphafid hann,

sett hann sér til hægri handar og gæfð honum þá tign sem er yfir öllum tignum; já, Jesús varð ekki alleina tignabur af sínum Födur, heldur tignar hann nú líka allur heimurinn. Og fyrir hans hlýðni höfum vér nú allir djörfung og adgáng til Guðs. Þenna ávæxt færði Jesús hlýðni, Jesús stöðuglyndi, bæði fyrir hann og oss. Þinn sami mun einnig m. E. verða ávæxturinn vorð stöðuglyndis: hvort sem yfirvinnur, feigir Jesús, honum vil eg gefa að sitja með mér á mínum stóli. Fyrir sjálfa oss og aðra skal vor hlýðni einnig færa blefsunarriks ávæxtu. Ekki vitum vér æfinlega B. m. til hvors þad er nauðsynlegt að vér ætíð skulum hlýða Guðs vilja, því þad er oss ósvaxið, að þekkja alla hans vegu, en þad vitum vér, að allir hans veigir mída sjálfum oss til farsældar og heiminum til góða, því skyldum vér þá efa, að vor hlýðni muni færa einhvörn ávæxt til góðs? Vitum fyrir víst, að ávæxtur vorra verka, hann er í Guðs hendi eins vel og sjálfir vér, og hann mun tilsjá, að vort erfíði ekki verði forgáfins. Því trúari sem vér erum, því nákvæmar, því kappsamlegar, sem vér uppfyllum vorar skyldur, því meiri, því blefsunarrikari verða þeir ávæxtir, sem vér meigum þaraf vænta bæði fyrir sjálfa oss og aðra. Hverjir og hvílkir þessir ávæxtir muni verða, hvónær þeir koma í ljós, hvort hér eða annars heims, þad skulum vér fela Guði. Evi látum oss þá kapps um fösta m. D. að heya heidurlegt stríð, og vera fastheldnir við trúna og góða samvitku! og þad þá helst þegar mest ríður á, þegar hættulegar kringumstæður, þegar megnar freistingar, einkum vilja

tæla ofs frá vorri stöðfestu; stríðum þá m. Þ.
 stríðum þá eins og Jesús í Getsemane! Þó vor
 sála hriggift, þó vér ættum sem hann að stríða
 allt til blóðsins, ó! minnumst þá þess, að hann
 einnig sveittist blóðinu fyrir ofs, afneitum sjálfum
 ofs, sigrum eins og hann og feigjum með honum:
 ekki minn, heldur verði Guds vilji! Amen.

2ur Föstu = Prédikun.

Jungáungurinn.

Þegar vér yfirförum píslar, sögu vors Lausnara B. m., þá er valla nokkurt atriði sem fremur vekji þar athygli vora, enn sá verðugleiki sem hann vottadi í öllum ordum og andsvörum við sína mótsföðmenn. Seg er víst um, að, eingin sem hefur nokkra tilfinningu um, hvað háleitt er og abbdánlegt, gétur heyrt svo eda lesið Jesú ord og andsvör til óvina sinna, hurad eptir hvað þau eru greið, en þó órefanleg og stílt, að hann ekki finni til djúpuðu lotningar fyrir Jesú og sjái í huga sínum, hvað hans persóna er háleit og hvað hann, enn þótt verjulaus einö og saubur, einúngið fyrir þá innvortið hátígu og frapt, sem framstín af hans ordum, er hátt upphafinn yfir sína útvertið völdugu, en innvortið þreflausu og audvörðilegu fjandmenn.

Þá allan máta dásamlegur er sá verðugleiki og djörfung, með hvörri vor Frelsfari hér í textanum framgeingur fyrir þá herthödu þrefla, sem komu til að grípa hann og afspre þá, eptir hvörjum þeir leiti. Hvíllik ógn að féll yfir hin sakbitnu illmennti, þegar Jesús með öllum sakleysisins frapti taladi þessi ord: „Jeg em hann“! Því lýsir Gudspjallamaburinn þannig: „en er þeir heyrdu það hörfudu þeir á

haf aptur og dattu til jardar": Þér þursum ekki
 frekar enn vill, að taka þenna atburð neitt yfirnátt-
 úrlegan. Þér vitum af Gudsþjalls sögunum, að
 Jesús hafði á viðlíkann hátt sleigð þá með sverði
 síns munns sem út voru sendir að handtaka hann.
 En þó þeir nú yrðu þeim mun fléldari við Jesús
 völdugu raust, að þeir hörfudu til baka og dattu um
 sjálfa sig í náttmyrkrunu, það gétum vér vel fléld af
 því, að margir, sem hafa vonda samvitku, eru optast
 stáðlausir í mörri og af þeim þess fyrri Jesús mikla
 þræpti sem hann hafði nýlega komið að óvinum sí-
 am þegar hann uppvakti Lazarus af dauða. A jafn-
 tignarlegann hátt lýsir Jesús sér í ordum sínum við
 Júdas. Þessi viðbræmu ord: Vinur! til hvors
 ertú kominn! þessi alvarlega spurning: Júdas,
 svikur þú Mannsins Son með þessi, hvað nákvæm-
 lega lýsa þau ekki Jesús tilfinning bæði um sakleysi
 hans og tign. Hversu þau hafi loftið Júdasar
 hjarta það sjeft gjörast af þeirri idran, þeirri ó-
 bærilegu tilfinningu um flömm hans og vonðsku, sem
 þau gátu þó valið í hans forherðta brjósti, þau urðu
 honum svo þungbær að hann hné undir þeirra
 byrði og ofurþunga sinnar eigin vonðsku. Hvað
 djærft og eptirtakanlega talar Jesús eigi til Presta-
 hófðingjanna og hófutsmanna Musterisins? Með
 þeim sannindum, sem þeir gátu eingu til svarab, nema
 þeirra Jesús þeigandi í fjötur, setur hann þeim fyrir
 sjónir, hvað ránglátt það sé, að fara með sig einsog
 fligamann og að það sé vottur síns sakleysis, að
 þeir ekki þori að grípa hann nema í mörri, sem að
 sé maktar tími hinna sakbitnu illvirkja. Já! ekki

einungis hér, heldur í allri Jesú píslarsögu, finnum vér í svörum hans þessa hálaitu djörfing, þenna øbluga krapt er þannig sundurknosaði hans mótsföðumenn, að þeir gátu ekki af sér borid, ekki í gegn fært, nema fors og ofrífi. En hvað var það sem gaf Jesú þessa djörfing, þenna krapt, þessa miklu yfirburði yfir sína mótsföðumenn, sem svo mjög geingur of til hjarta? O! það var tilfinning sem hann hafði af sinni innvortis tign af því, hvað hátt hann var upphafinn yfir þá auðvyrðilegu synda þræla, sem umkrýgdu hann, hvað hreinn hann var og sífn saka, hvað dýrmætur fyrir Guði. Hvað mikils er það eigi verdt m. E. að gæta haft þessa tilfinningu, hvað æðilegt væri það ekki einnig fyrir of, sem flestir meigum fara á mið við útvortis tign og yfirlæti, opt líða mótgang, fátækt, undirþrygging og stundum órétt af mönnum, hvað æðilegt, seigi eg, ef vér gjætum þannig geingid með verðugleika gegn voru mótlæti, gjætum fyrri krapt vors innra manns hafid upp vor höfud og fetad sem verðug Guðs börn í fótspor vors Frelfara. Til þess vil eg nú uppörfa yður, með því að sýna, hvörnig vér gétum lært af Jesú, að finna til vorrar andlegu tignar midt í vorri lægingu.

Þér vitid B. m. að það er til tvennsflags tign, sem Guð hefur gefid manninum kost á að øblast, önnur veraldleg, önnur andleg; vér köllum það veraldlega tign, að vera af háum stigum, að komast til ríkdóms og valda, en þessi tign gétur færstum í flaut fallid og sjálfum Guðs Syni hlotnadið hún ekki í heimi þessum. Hin andlega tign mannsins

er innifalin í því, að hann er eptir rétti flöpunarinnar kominn frá Gudi, gétur með því að varðveita sig hreinann af syndum, með því að elsta og ástunda flappsamlega það góða, upphafid sig yfir allar aðrar flépnur, og öðlast nokkurskonar lífing með Gudi hér á jörðinni en óendanlega vegsemd á himnum. Það var þessi tign, sem vor Frelsiar var sér meðvitandi, það var tilfinningin af henni, sem svo mjög upphóf hann yfir alla hans mótsöðumenn. Augljóft er það af Jesú orðum í textanum, að hann flannadist við tign sinnar mannlegu náttúru. Júdas, segir hann, svíkurdu Mannsins Son. Hvors vegna mun Jesús bæði hér og svo opt í samtalinu við óvini sína, nefna sig mannsins Son? Mun það ei á samt vegna þess, að hann fann til þeirrar tignar sem hann fyrir manndóminn hafdi öðlast á jörðinni; að hann fann sig einnig sem mann, háleitan og nákominn Gudi og vissi að hann hafði varðveitt þessa tign sína með hreinu og heilögu líferni? Lærum hér af Jesú B. m. að meta rétt sjálfa oss og líta á vora andlegu tign. Vér erum allir Bræður vorð Lausnara, allir eptir rétti vorrar flöpunar Guds synir. Vér erum fyrir hið háleita edli og gáfur sálar vorrar upphafdir yfir allt það, sem er og hrærist á jörðinni; vér finnum í og hjá sjálfum oss andlega náttúru og andlega flrapta, sem votta það, að vér erum í ætt við þá ósýnilegu veru, er Jesús kalladi sinn og vorn Föður og eigum heima á himnum, þó vér fyrir vorn holdlega flapnad séum um stund bundnir við þenna sýnilega heim; þegar vér flönumst við þetta B. m., þegar vér munum til þess, að vér

berum Guds mynd, erum flapabir til vegsambar á himnum og að ofn sæmi því einungis háleitt huga-
far, háleit hyggja og háleitar athafnir, þar vér er-
um svo háleitar verur, þá höfum vér einnog Jesús
réttu tilfinning á vorri anblegu tign, ó! þá flulum
vér líka, einn og hann finna ofn upphafda yfir þau
vanmenni sem flémma sig með flöstum, sem ganga
eptir svofyrðilegum saurugum gyndum einnog Súdar
eptir æði flapsmuna sinna, einnog hinir heiptæku
Prestahöfðingjar, ellegar gjöra gis að sannleika og
réttvísni einnog Pílatus. Vér sjáum enn fremur af
textanum að Jesús var sér meðvitandi hins hreinasta
sakleysis. Því var vor flersari alstadar svo vegsamleg-
ur, svo háleitur midt í óvina flokknum? Einmidt fyrir
því: að hann gat svarad þjarft fyrir sakleysi sitt.
Daglega hefi eg hjá yður verid, segir hann, setid og
flénnt í Musterinu og þér hafid þó eingar hendur á
mig lagt. Wegna sakleysis míns hafid þér ekki þorad
að grípa mig í flölmenninu. Þessu gátu Jesús óvini
ir ekki neitad; um ekkert gátu þeir með réttu straff-
ad hann; ekki með einu einasta mótmæli gátu þeir lægt
það háleita fljálfsálit sem Jesús vottar í þessum ord-
um, þeir máttu flammast sín og þeigja og flófltan
ein gat loxins herdt þá upp til að leggja höndur á
þann saklausu. Ó! vei þeim manni B. m. sem finn-
ur sig fléiginn af sinni samvitflu; hvørs hjarta bríxl-
ar honum um rángindi, flaplesti og flæki! hann gétur
ekki litid svo inni hjarta sitt, að hann fái ekki ógéb
á fljálsum sér. Hann gétur hvorgi litid upp né svar-
ad fljálfslega; hann er alstadar hræddur, að einhver
tomi fram sem vitnad géti smóti honum, imprad á

flæjum hans, eða reikid hann í paula með sonnum bráðlyrdum. Sá einn sem veit sig ráðvandan í líf-
erni og sifnan við sakir, sá einn gétur fundid til sinn-
ar innvortis tignar, og talad bjærft úr flokki einsog
Jesús hvónær sem vera skal. Það er satt! vér gét-
um aldreif fundist eins hreinir og hann; en mögulegt
er ofs það, að sjá ofs við allskonar ófnittum, að
fordast allt, sem gjöri ofs straffsæfa og viðbjóðslega
fyri mönnonum, að afrækja ekki með vitund og vilja
neitt af verkum vorrar kóllunar og að þjóna henni
með trú og hygd. Sá, vér gétum meira B. m., vér
gétum einnig mótfæðid enum heimuglegu útbrotum
syndanna og valad yfir sakleysi hjarta vors, ef vér
látum 'ofs stjórna af anda Drottins. Þegar vér
gjörum þetta, þegar vér gétum gæfid ofs það vitni,
að þetta gyrnumst vér, þannig huxum vér og brei-
tum bæði fyrir Guði og mönnum, þá gétum vér fund-
id til vorrar andlegn tignar, þá ódlumst vér rósemi,
björfúng og frapt, þá upphæfst svo allur vor andi
að ofs verður rétt ómögulegt að aðhafast neitt aub-
vyrðilegt og rángt.

Enn til þessa úthelmtist lífa: að vér höfum
hreinann og góðann vilja. Svad gétur verid betra
hvad ágætara, hvad mikilvægara á himni eða jörðu
helður enn góður vilji! heldur enn að hafa laungun
og þref tilad gjöra hið góða án tillits til tímanlegs
ávinningis og þrátt fyrir allar syndsamlegar tilkólfan-
ir; að ebla hvervetna sannleika og réttvísi einungis
af hlýðni við Guð og elstu til mannanna? Hvergi
finnum vér þenna góða vilja styrkvári enn hjá Jesú.
Hver var tilgángur Jesú í öllum hans athöfnum?

Það vottar hann sjálfur með þessum orðum: Það er minn matur og drifkur, að eg gjøri vilja þess sem mig sendi; það vottadi hann í grasgarðinum er hann bad: Faðir! eigi minn, heldur verði þinn vilji, það vottadi hann fyrir Pílatusi, er hann kvaddist sendur og í heiminn borinn til að bera vitni sannleikanum. Hér sýnir Jesús ofs inni hjarta sitt; hér lýsir hann því hvað það var sem hann knúði; það voru ekki egin hagsmunir né holdlegar ffsnir. Nei! þá náttúrlegu gyrnd til matar og drykkjar setti hann heldur til síðu enn fleppa einu tælfæri til að gjöra Guds vilja (Jóh. 4.) veraldleg ríki og veraldlega tign forsmáði hann hjá því að ebla sannleika og réttvísí, dygd og farsæld á jörðunni; sitt eigið líf mat hann ekki einöfnt og hlýðnina við sinn Faður. Evi hreinn og heilagur var Jesús vilji: lotning fyrir Gudi og elsta til hans var það sem stjórnaði honum og hvatti hann til að vilja og gjöra hvað rétt var; fyrir þetta fann hann svo til sinnar andlegu tignar, að hann mat og játadi sig Konung þarssem hann stóð einöfnt sakamalur, svípyrðtur af hráfum og hnefslögum. O! sé ekki vor vilji góður og hreinn, þá gétum vér ekki haft lífla tilfinning og Jesús af vorri andlegu tign; vér finnum það þá hjá sjálfum ofs, að jafnvel vor fegurstu góðverf þau gleðja ekkert né hressa samvitfllu vora, þau ebla ekkert vora björfúng til Guds, þegar vér finnum að tilgángurinn var ekki hreinn, að það var ábatavon, ærugyrni, eður aðrar óhreinar gyrndir, sem knúðu vora vilja; Já! vér þorum þá ekki annað, enn leina vorum fanna tilgáangi, því vér vitum, að þá metur eingin vor góð-

verf að neinu. Ef vér viljum öðlast þá tign að breita einöð Guds börnum og Jesú bræðrum samir þá föstum kappi um að gjöra allt hvað rét víst er og gott, og — að fléka ekki frá því fyrir fláða né ábata, lof eða laf! Sþyrjum ekki, hvað fæ eg til launa? heldur að hinu, til hvors er eg fæddur ef eigi til þess, að gjöra vilja þess sem mig sendi. É einu orði; vinnumst þess, að vér erum Guds afsprengi, stundum eptir þeirri meðvitund, að vér séum sífnir af sökum og höfum góðann vilja, þá gétum vér fundið til vorrar andlegu tignar.

Hvað ágjætt er það ekki að ná þessari tign og vera sér hennar meðvitandi! Það er ofs víssasti pantur uppá það að vér séum líkir vorum frelsara. Til þess erum vér kalladdir B. m. að líkjast Jesú; ef vér ekki kappkostum að endurnýast eptir hans mind, ekki náum að öðlast hans sinniðslag og anda, þá höfum vér eingann rétt til að hugga ofs við hann, eða vona góðs af honum. En ef vér gétum ei fundið til þeirrar innvortis tignar sem var áður umtalad, þá flulum vér vita að vér erum ólíkir Jesú. Hvornin gétum vér verið honum líkir, ef vér flekkum ofs með því endemi lastanna, sem hann svo grandgjæfilega fordáði; ef vér metum einkis sakleysi hjartans? Hvornin gétum við haft Jesú anda, ef auðvyrðileg eiginghrni, sem honum var svo fjarstæð, er pottur og þanna til flestra athafna vorra, ef jafnvel góðverk vor eru ekki annað enn ávextir flóttugrar ábata-gyrni? Nei! öðruvísi þurfum vér lyndir að vera m. E. ef vér viljum Jesú líkingu bera! En ef vér reiknum það vora mestu vegsemb, að bera með

heidri þá náttúru sem Jesús upphóf til Guds tignar; ef ofð er af hjarta umhugad að varðveita ofð fállausu, hreina, heilaga eins og hann, ef það er vor matur og drykkur að gjöra Fæðursins vilja og fullenda hans verk, þá erum vér líkir Jesú, þá erum vér af Gudi eins og hann og gétum tileinkað ofð allt það, sem hann hefur ofð áunnid og lofað.

Tilfinning vortar andlegu tignar hún er einnig hin hreinasta uppspretta bygðanna. Hvað kom til að Jesús vilði ekki flýa úr óvina höndum, ekki dyljast meðan þeir þektu hann ekki og draga sig svo í hlé? Því var hann ekki mjúkmáli, þýðari og dulari í svorum við höfðingjana í þeirri söl hvor honum lág þó lífið á að fara sem fjænlegast? einmitt fyrir því, að hann fann það ekki söma tign sinni að forða sér á þennann hátt við píslum og dauða. Mundu hann hafa verið sá elstulegi sonur síns Fæðurs á hvorjum hann hafði alla sína velpóknun, ef hann hefði veltst hér svo mjög úr tign sinni, að brúka nokkur auðvyrðileg fjænftubrögð sér til frýunar? Nei! af því hann gjætti hér svo vandlega tignar sinnar, því var hans hlýðni hér einsog ætíð svo háleit og hrein, því hefur og Gud upphafið hann til sinnar hægri handar og gefið honum tign yfir öllum tignum. D! það er þessi óumræðilegi hreinleiki hjartans, þessi óviðjafnanlega varúð í því aldrei að breita móti söma og flýðu sem upphóf Jesú svo hátt yfir alla mannanna sonu. Það er flörtur á þessum hreinleika, þessari varúð, sem einlum veldur því B. m. að vér ekki gétum óðlast velpóknun hans sem heilagur er og hjörtun og nírun ransafar. Af því vér, því midur, gleim-

um því svo opt: hvað ofð, sem heilögum hæfir; þar fyrir, nær svo mikill óhreinkleifi að blandast við huxanir vorar og háttsemi; því meira sem vér eigum í húfi, því leifilegra meinum vér ofð, að alla seglonum eptir vedrinu, því leifilegra að láta í hlé síga spillingu vora, því leifilegra, já! því naðsfynlegra ætlum vér ofð, að víkja frá því heilagleikans lögmáli, sem algjörðum Guðs börnum hæfir eptir að fylgja. Jesú breitni var gagnstæð! því meiri hætta eða hagnadur sem hans freistadi, því minnugri var hann sinnar andlegu tignar, því grandgjæfilegar varaðist hann að láta sig lokka af neinum egingjörnum, neinum tælandi gýrndum. Viljum vér m. E. hefja ofð til Guðs tignar, viljum vér verða útvalin Guðs börn einsog Jesús, þá leggjum kapp á að líkjast honum! Verum þá ekki þau lítilmenni, að gleima vorri sæmb og falla frá vorri staðfestu þegar mest reynir á vora bygð. Látum þá ekki ótta fyrir mönnum, ekki hugleysi eða hræðslu fyrir því, er vér líða eigum, einga auðværdilega eigingyrni eða saurugar tilhneigingar tæla ofð til, að gleima því himneska hnoski, sem vér stríðum fyrir; verum þá djarsir og öruggir einsog Jesús. Hvort sem það er sú sársauki er það bakar ofð að afneita vorri gýrnd, eptirþjá einhvørs hagnadar, flæði á vorri tímanlegu velferð, eða hvað annað sem aðfer; ó! svo látum ofð ekki flýa; lídum illt og verum þolgóðir; minnumst þess þá einsog Jesús, að ritningin byrjar að uppfyllast: „fyrst byrjar ofð að líða, og síðan inn ganga í vora dýrd.“

Tilfinning vorrar andlegu tignar er ofð lokkins hin besta verja gegn öllum lastmælum. Dgnarleg

voru þau lastmæli, sem Jesús mátti þola af mönnum, einum á sínum síðustu æfi stundum. Þeir töldu hann sekann um upphlaup, um villu, um gudslostin. Það voru kęptir ljúgvottar til að bera þetta á hann, og hinn æðsti Prestur var svo blygbunarlaus, að krefja hann til svárs. En Jesús fann svo til sinnar andlegu tignar, að hann vildi eingu svara til þessara álþaga, og hvað þurfti hann þess með? Mákuft þau ekki sjálfkræfa tilbaka? Þvörfu þær ekki eins og mirkur, fyrir ljóma hans sakleysis? Jú! bæði Heródes og Pilatus vottuðu hann saklausann og þessi tilfinningarlausí maður gat þó ekki annað enn undrast þann verbugleika með hvörjum Jesús stóð undir dauðstri sinna fjandmanna, og þó þessi þreklausí dómari léti leida sig til þess ránglætis að ofurselja Jesúm í dauðann, hvað vegsamlegur varð þó eigi að lyftum sigur vors Frelsara yfir öllum hans fjandmönnum, þegar Gud sjálfur auglýsti hann verbugann til að meðtaka vegsemd og dýrd og vald frá eilífu til eilífs! Ó! sjáid hér m. E. hinn fagra, hinn óbluga stjöld gegn lastmælum og árásum vonðstufullra manna; sé vort hjarta hreint, beri samvitðan of þad vitni að vér höfum viljad það eina sem rétt var og gott, svo látum mennina forðæma of, vér missum ekki þar fyrir það neitt af vorri sönnu tign; látum þá baktala of og ófrægja; vort sakleysi er ekki að eingu orðid að heidur og sannleikurinn mun þó eitt sinn í ljós leidast. Látum þá lasta of; það stérðir ekki vort sanna heidur; einn er sá sem prófar og dæmir. Já! þó menn feingju kollvarp að allri vorri tímanlegu velferð, þó þeir feingju undirþykki

ofs, einö og Gyðingar gjördu hinum heilaga og réttláta. Vér tókum að eins lítinn flöda fyrir mikinn abínníng, fyrir óþakklæti mannanna tókum vér eilífa vegsemd og umbun hjá Gudi: D! sælir erum vér m. E. þegar vér gétum fundib til andlegrar tignar og vottab það í hegdun vorri! óslega dýrðist þá vondsta mannanna ekki á ofs að ráðast. Hún fellur þá jafnvel á bak optur og þettur um sjálfa sig. Vort sakleysi, vor dýrfúng, vor æruverða ráðvænðni eitur hinum hrekfössi þá ógnan, sem einott ver ofs gégn morgum árásum, er þeir leifa sér gégn hinum óhlutvandrari. Evi látum ofs þá kapps um kosta B. m. að vðlast þessa ágætis tilfinningu um vora andlegu tign og vörðveita hana lifandi í hjörtum vorum.

Gleimur því aldrei, mínir þjáruðu! að vér erum Guds börn, að vér erum ekki sibur himinsins affspreingi, enn jarðarinnar. Vér erum útgeingnir frá Gudi; hálættir, óþnilegir himnestir kraptar voru verandi til vorrar flöpunar, hræraft í voru brjósti og draga ofs óáflátanlega til sín í hæðirnar, ef vér ekki þessum þá niður. Tókum eptir því hvað ónóg hin jafndæstu gjæði eru til að fullnægja hinni dýpstu laungun vors hjarta. D! jú brennheilta laungun til lífs og sælu, sem í ofs lifir, hún fær sig aldrei að fullu metta í þessum þnilega heimi, þar sem dauðinn uppsvelgir allt. Því meir sem vér leggjum ofs í þrældóm holblegra gyðna, því minni fríd sinnur vort hjarta, því meir kúgast vor andi af volæði þessa heimis. Enn því meir sem vér leggjum huga á hið himnesta, og léppumst eptir helguninni, því meir uppsheft allur vor andi, því dýrmætari verður ofs sú

tign, að vita of þér af Guði útgeingna flapaba til
 góðra verka og fyrirhugaba til eilífs lífs. Því gleði-
 legri verður of þú tilhyran, að vísingfa aptur þenna
 heim, og foma til Fobursins, því minna verður of
 fyrir að losa of við allt sem syndsamlegt er og
 svípyrbílegt. Sá! leggjum huga á að dempa alla
 eigingyrni í hjarta voru. Meðan þessi andpyrbílega
 tilhneiging brotnar þfir of, meðan von um ábata,
 listisemdir eða heidur er aðal undarrót athafna vorra,
 á meðan þessum vér ekki vora andlegu tign, hán er
 fólgin í því, að vér eiga og Jesús, höfum þref til
 að hafna þessum svípylu gjæðum vegna hlýðninnar
 við Guð og vora himnesku kóllun. Því hagra sem
 of veitir að afneita þeim, því meiri er vor andlega
 tign. Höfum gjætur á voru hjarta! tölum meir og
 meir ráðin af vorum gyrndum; venjum of á, að
 gæta sjeð af þeim tímanlega ávinnungi sem óráðvöndninni
 fylgir; Vitum að hann gétur brugðist og á ekki að
 hafa fyrirumid í hjarta voru. Því meir sem vér
 stríðum þannig eigingyrni vorri, því meir helgast og
 hreinsast vort hjarta, því kristilegri, því guðdómlegri
 verður vor hegðan; því betur finnum vér til vorrar
 andlegu tignar, því meiri unadsemd uppfyllir sálu
 vora, með því sonarlegra trausti gétum vér upplýpt
 vorum augum til vorð himneska Foburs; því ánægð-
 ari verid með hid nálæga, því ókvíðnari geingib ígégð
 hinu ókomna, því víðsari verid um það, að allir
 hlutir snúist of til hins besta. Sá! þú meðvitund,
 að vér, fyrir Guðs satir höfum afneitad ver-
 aldlegum hagnabi og veraldlegum gyrndum, hún er
 það eina, sem orkar að gjöra of allt heimsins and-

streimi bætilegt, hún er það ein, sem orkar að hessa
 oss jafnvel yfir dauðans ógnauir, hún er oss þantur
 þeirrar himnesku vonar, sem Jesús hefur gefið, og
 með sinni uppreisni og himnasör innfíglad öllum trú-
 udum, að eilíf ófórgeingileg dýrd sé oss opin og óbríðs-
 anlega við, nær vér eitt sinn höfum stríðt og yfirunnid.
 Svo látum oss þá gleima því sem á bak við oss
 er, enn seilast eptir því, sem að oss horfir, látum
 oss skunda að takmarkinu, til þess himneska hnofs-
 ins, sem Gud frambyður oss fyrir Kristum Jesúm.
 Svo margir af oss sem fullkomnir erum, látum oss
 þannig sinnada vera. Amen.

3ja Föstu = Prédikun.

Jungáungurinn.

Þó að Pétur Postuli einn af þeim þremur, sem Jesús hafði mestar mætur á af Lærisveinum sínum og optfinnis vottadi sig verðugann þess álits og elstu sem hann naut bæði seint og snemma hjá Meistarasiðnum, þá má því ekki móti mæla, að það var mikil hrösun sem textinn umgétur að hendti hafi þennann ástoin Drottins. Af gnægð þeirrar elstu til Jesú er bjó í hjarta hans með þeim reidubúna anda, sem ekki hugleiddi í það sinn hvort rétt hann var bundin af holdsins fjötrum, hafði Pétur nýlega sagt við Drottinn: Jeg er reidubúinn að fylgja þér í fangelsi og dauða, jeg vil láta fyrir þig líf mitt, þó allir hneigslast á þér, þá skal eg þó ekki hneigslast. Þér heyrðum af textanum, hvorsu mjög Postulanum gleimdu þessar lofanir; þegar sú raun mætti hugpríði hans, að hann átti midt í óvina flokki að segja til, hvort hann væri einn af Jesú Lærisveinum, verður hann svo yfirkominn af lífhræðslu, að hann gleimir bæði heitirðum sínum og skyldu við Jesúm og afneitar honum þverlega og það seinast með for-mælingum og svarðögum.

En þó Postulann hendti nú þessi hrösun, þá mætir hér annað í fari hans, sem verðskuldar bæði

fhugan vora og eptirbreitni, og það er þetta: hvörn-
in hann hegdadi sér eptir það hann var hrasadur,
hvörninn hann lét yfirsjón sína gagna sér til lærðóms
og varúðar framvegis. Af textanum heyrum vér,
hvörninn honum brá við Jesú guddómlega tillit, hvað
fljótt valnadi þá eigi samvitska hans; hann þagg-
adi hana helbur ekki niður eða affakar brot sitt fyr-
ir sjálfum sér. Hann minnst orðanna Jesú, yfir-
vegar nú í huganum allar kröngumkæður og stærð
hröfunar sinnar, og með þessum hugunum geinge-
ur hann grátinn í affabis stad; einn af hans líferni
eptirð, af þeirri hugþröð og trúmennsku sem hann
uppfíð þessu vottadi í síns herða þjónustu, fyrir
hvørs lærðóm hann útgáf líf sitt að lokunum, af
þessu getum vér sjöð, hvada lærðóm Pétur hafi
dreigib sér af yfirsjón sinni. Sjáum hér B. m.
hvað það er, sem loslegt er og eptirbreitnisverðt í
fari hins hrasada Postula. Þetta dæmi hans gefur
ofs orsök til að hugleida, hvað mikilvæg stöðba það
sé einnig fyrir ofs, að læra eitthvað gott af sérhvörri
yfirsjón vörri.

Það er stöðba vor B. m., að læra eitthvað
gott af hvörri yfirsjón vörri, því: annars vottum
vér hjá ofs híd stakasta hugunarleysi. Vér vitum
m. E. að það er flinsemi vor, sem upphesur ofs
yfir allar flépnur á jörðunni, sem er vor æðsta tign
og heldurs kóróna, en í hvörju er það innifalib, að
vera flinsamur, og breita flinsamlega? er nokkur
flinsamur, nema sá sem flinsar og athugar allt hvað
hann gjörir? þekkir og yfirvegar hvörsu háttad er öllu
afgíkomulagi sínu, athugar allar þær umbreifingar er

verða bæði á hans útvortis og innvortis hægum og hefur vit á, hvort þær eru til góðs eður ills? hagar nokkur sér flinsamlega nema sá, sem lagar allar gjörðir sínar eptir greinilegri yfirvegun og bæmir um það með sjálfum sér hvort þær eru réttar eða rangar fyrir Gudi? En óflinsamlega breytum vér þá, þegar vér athugum ekki vorar yfirsjónir ofs til lærdóms og aðværunar.

Þvab er það sem flinsömum manni byrjar þó fremur að athuga enn það: þegar hann svíyrðir og fladar sjálfann sig! og þessi hörmúng hendir ofs þó í hvort sinn þegar vér syndgum, þá hefur ætíð orðið sú umbreiting á hægum vorum sem fladar sóma vorn og velferð og horfir ofs framvegis til enn meiri ólufku. Þessi fljöggleiki, þetta huxunarleysi, þessi blindni, hvaba vanvyrða er ekki þetta fyrir ofs flinsama, upphléta, kristna menn, sem svo opt, svo hjartanlega erum áminntir af vorum meistara til að vaka. það er, til að breyta flinsamlega og hafa gát á sjálfum ofs, ef vér ekki gefum neinn gaum að hröfun vorri, ekki látum hana gagna ofs til lærdóms og varúðar. Já! með flíku huxunarleysi aukum vér líka sakfelli vort: sérhver yfirsjón sem ofs hendir B. m. gjörir ofs seka fyrir Gudi; enn verður sá ekki tvöfaldbt sefari, sem ekkert ágrast af yfirsjón sinni? sem álitur hana smámuni, er ekki sé verdbt að gjöra sér samvitsku af? Og þessa hefnsamlegu léttuð auðsynnum vér, þegar vér fláum yfirsjónum vorum í vind og látum þær ekkert á ofs bíta. Er sá ekki tvöfaldbt sefari sem ekkert huxar úti flærð yfirsjónar sinnar, ekkert um það, hvort það er mikilvæg eða lítilvæg

fkylda sem hann hefur brotið, hvört það er lítið
 flæði eða mikil ólúffa, sem hann hefur lagt drög til?
 Og þetta hefnisamlega gæleysi auðsýnum vér þegar
 hver hröfun vor ekki vekur hjá oss ángur saman eptir-
 þánka. Er sá ekki tvöfaldað sekari sem effert hvarbir
 um hvört hægt eða mögulegt er, að bæta úr því sem
 honum hefur dórðið? og þetta hefnisamlega hvarbu-
 leysi bæði um vora og annara velferð auðsýnum
 vér, þegar vér ekki eptir hverja yfirfjón alvarlega
 yfirvegum, hvört vér ekki fáum úr henni bætt, eða
 komið henni til góðrar vísu og gjörum þetta, ef það
 er mögulegt. Er hann ekki að síðustu tvöfaldað sekari
 sem sýnir að hann grynist að fremja strax á eptir
 komm eða kannsté enn þá argari synd? sem eingra
 úrræða leitar til að fordæft aptur hröfunina? og
 þessa hefnisamlegu þvermóðstu, hana sýnir berfýni-
 lega hver sá, sem ekki, eptir hverja synd, ber sig
 að vera forhvarður fyrir hvornin hann sái varist
 henni framveigis. O! vér vitum það B. m. vér
 vitum það að hinir gálauðu og forherdtu, sem effert
 fleita um sínar ávyrðingar, þeir eru miklu sekari
 bæði fyrir Guði og mönnum, enn sá samvitstu við-
 kvæmi og ydrandi, því þeir eru svo óhæfir og ólík-
 leigir til betrunar, þess vegna útskýfar Guð hinum
 blindu og forherdtu, en meðtekur svo gjarnan hina
 ángráðu og ydrandi; hið sama finnum vér hjá
 sjálfum oss, vér aumtumst yfir hinn hrasaða, vér
 affökum hann, oss lángr rétt til að fyrirgefna hon-
 um, þegar vér merkjum að yfirfjón hans geingur
 honum til hjarta, þegar hann lítur á hana með ydr-
 an og ángri. En jafnvel hið besta hjarta verður

uppþægt imóti hinum, sem hefur brot sitt að einu, þylfið ekkert ofgjört hafa. Hver er sá sem ekki finni, að slíkt þvoermóðsta enkur margfaldlega selt hins brotlega bæði fyrir Gudi og mönnum; Hvað miklu erfidari verður þaradauki ekki vor betran, ef vér hyrðum eigi um að láta yfirsjónir vorar verða ofs til lærðóms. Það er ekki auðveldt m. G. að sðlast þann algjörlegleika, þá helgun sem Gud hefur flapað ofs til, það er torveldara að læra að temja allar synðsamlegar tilhneigingar, að venja sig til fløðugrar og nákvæmrar hlýðni við öll Guds og manna lög, og þetta er þó allra kristinna manna flýlða, vér meigum því ekki forsmá, ekki vanræfja neitt, sem gjört gétur ofs þetta léttara; En tregt munu ofs veita framfarirnar í hinu góða, ef vér ekki af hvörri yfirsjón vorri lærum að verða hyggjari og gætnari. Þarf það að furða ofs, þó vér hvað eptir annað fjöllum í víssar synðir, gétum ekki við þeim spornað og dryggjum þær máfle seinast með gæðþekfni, þegar vér aldrei yfirvegum hvað það er sem dregur ofs til að fremja þær! þegar vér alvarlega setjum ofs fyrir sjónir affkræmi eður flaðsemi þessara ávyrðinga vorra. Er það furða þó vér venjumst á og að flðustu elflum og gétum ekki móti ofs látib ymsar mifilvægar og flaðlegar synðir, þegar ofs aldrei verður að veigi að fløða, hvörnig þær aflaga hjarta vort, hvörfu mikils þær orka til að spilla öllu hugarfari voru. Og hvörnir þurfum vér lofsins að vænta þess, að ofs jafnvel með besta áfetningi verði nokkud framgeingt í að lagfæra liferni vort, þegar vér ekki af þeim tilþraganda og freiftni sem ölli hröfun vorri

betum ofs að læra, hvada ráð vér eigum að hafa til að gétu sem víssast varid ofs framveigis sömu hröfun. Nei! svo erfid og leidinleg verdur ofs öll betrun, allar framfarir í því sem gott er, að vér gífum það seinast frá ofs og ætlum það ómögulegt, nema vér af flinsamlegri yfirvegun þeirra yfirsjóna sem ofs henda, söfum ofs lærðómum, uppröfun og styrk, sem létti ofs fyrrihöfnina á vorri betrun. Seg veit þér sjáid þá B. m. hvað flýðt og noudsynlegt það er, að vér látum allar yfirsjónir vorar verða ofs til lærðóms, en þér viljid og þurfid einnig að vita hvornin þér eigid að því að fara: það er sjálfsagt, vér þurfum að yfirvega vorar ávyrðingar með alvörugéfini og nákvæmni ef vér eigum nokkud af þeim að læra, vér verðum að ganga í reikning við sjálfa ofs um það, hvornin til gangi með afhafnir vorar og sérslagi þegar við hröfum, þegar vér höfum vanid ofs á þetta, þá fáum vér einga yfirsjón brýgt, sem ekki gétu orbid ofs til lærðóms, ef vér einungis höfum einlægann vilja til að nema þá lærðóma, sem þær frambjóða ofs.

Það er strax mikill ávinningur B. m. þegar vér vitum, hvörslags breiðfleiki það er, sem vér erum mest hneigdir á, þegar vér þekkjum, hvar vér erum veikastir og um þetta gétur sérhver yfirsjón vor gífid ofs upplýsingu; því optar sem víssar ávyrðingar henda ofs, því minna sem ofs verður fyrir að brýgja þær, því fljótara sem þær yfirstiga ofs, því meiri ánægja sem ofs er í, að fremja þær, því víssara er það, að sú tilhneiging, sem kómur ofs til þessara synða, hefur fladlegt vald yfir ofs og er sú höfund

tilhneigðing salar vortar, sem allar hinar hníga meir eða minna að. Sá sem yðuglega leitast við að halda sér til hreifis og koma sér svo fyrir, að hans verði gétib og g'ætt, sá sem fljótt þykktist með sjálfum sér, þegar hann þekkti minna vörðtur, enn hans þótti bida, sá sem opt hugar og talar óvörðuglega um abra og er gjarn á að sýna þeim yfirgang, sá sem finnur í samvitstu sinni, að það sé orðsporib, sem einum kær hann til að gjöra það sem hróðsverdt er og hann átti þess mundi láta það ógjört, hann getur af sér hværri héraðlútandi yfirsjón sinni lært, að ærugrætti máni vera hinn hættumesti og brottmáni löstur í fari sínu. Finnirdu til ofundar strax, þegar öðrum gellingur hápp í höndur, sétu svo að seigja allur í ábatanum, leifirdu þér, þó í smáu fati, að brúka ójofnuð, ófánhindi og hrekki þér til hagnadar, metirdu mannfosti og vinfeingi manna eptir því sem kunningsflápur og vinfeingi þeirra eru þér fæðnæg, hagar þú þér heibvörðuglega mest part af blókindum og ekki leingur enn þér sýnist það ábati; getur þá ekki hvör þessháttar yfirsjón kénnt þér, að ágyrntin er þeim hættumesti og brottmáni löstur? Ef þú elskar mikib málindi, sællisi og yðjuleysi, ef þér er skémtun í ótrlegu gámmi, ef að saurugir þánkar sveima opt í huga þínum og hafa jafnvel hníst hnífibi þig til saurugs verks aðar; ef að munabur þinn er þér svo kær að hværki stýlda né samvitsta geta haldið þér frá að fullnægja honum; getur þá ekki hvör þesskonar hröfun sannfært þig um að losti og munabargyrnd er rífasta og hástalegasta tilfinning þín. Í sannleika B. m. af eingu lærum vér betur að þekkja hjörtu vor, enn

Því að sköðaða grandgjæfilega yfirfjónir vorar og hvörn-
in þær hafi flípt til og teingslast saman innbyrðis.
Hérast lærum vér einnig, hvörjar kríngumstæður, hvör-
jar loffkanir helst funni að leida ofð til hröfunar.
Flestar yfirfjónir vorar hafa eitthvört útvoortið tilefni,
hymfar kríngumstæður og atvif gétu orðið svo freist-
andi og espað svo gæðshræringar vorar eða gyrndir
að þær hrífa ofð til synda. Hvörninn gæll ekki til
fyrir Péttri! þær kríngumstæður, að hann var staddur
hjá Zesú óvinum, það atvif, að ambáttinn sprogsetti
hann, að þær, hvör eptir aðra, voru að spyrja,
hvör hann væri, einð og þær væru settar út, til að
leita hann uppi og loxins, að frændi þess sem
hann hafði fært kom einnig til að rekast í, hvör
hann væri. Þetta varð tilefni til Péturs hröfun-
unar, en sama tilefni er ekki jafn hættulegt fyrir
alla. Pétur var huglítill og fljóthundur að náttúru,
hann vissi hvað hann hafði gjört Málkuði og átti
von hefnda, en nóttin var yfir allt; þetta upp-
ætti hjá honum óttann og olli hans hröfun. Svo
hætt erum vér staddir m. E. svo óumflýanleg vor
hröfun þegar vér ekki þekkjum eða athugum á hvaða
tímum og stöðum, í hvaða selskap vér þurfum að vera
gjætnastir ellegar umflýa, svo framt vér viljum komast
hjá syndinni. Hafi ofð því hendt sú ógjæfa, að
falla í einhverja hröfun, gaungum þá affiðis sem Pét-
ur, það er: yfirvegum í einrómi, hvörsu allt hafi
atvikast, hvörninn tilfinningin, sem varð ofð til falls
hafi uppkomid og espað, hvörninn vér hefðum gétad
komid í veg fyrir að hún yrði svo frel, hvörninn vér
gétum framveigis lagad hana, og forðast þau tilefni

sem vér sjáum hættulegust til að æsa hana upp. Þessi yfirvegum gefur oss dýrmætustu lærðóma, sýnir oss hvörjar kríngumstæður og loftanir hættumestar séu fyrir oss, kénir oss að þekkja vort eigin hjarta og undir einn hjálpar oss til, að finna þær bestu reglur til að varðveita það frá syndinni. — Af stöðun yfirsjóna vorra getum vér enn fremur lært „að þekkja stærð og svívirðu syndarinnar og hennar stöðsemi“. Það ríður miðid á B. m. að vér fáum rétt og undir einn ávartarsama þekkingu á stærð vorra synda, oss sýnist ekki miðid í þær varid, fyrrenn vér þekkjum allar þær kríngumstæður, sem auka felt þeirra og saknæmi; en það gagnar lítið að þekkja þessar kríngumstæður einungis að yfirvarpi, nei! dauð og ávartarlaus verður yður þessi þekking, kristnir menn! nema hún sé greinileg og lifandi. Þegar þér hafid því hrasað, þegar yðar samvitsta vaknar og tekur að ásaka yður, þegar allar þær kríngumstæður að hrossuninni sem auka megí sakfelli yðar, standa lifandi fyrir augum yðar og hrella yðar hjarta; ó! snúid þá ekki m. E., snúid þá ekki huganum burtu frá þessari stöðun, hvorsu ógæðfeld sem hún er, hvorsu beisslega sem hún kann að græta yður. Ef þér viljid heyra mín velmeintu ráð, þá safnid allri yðar athygli og hlífid ekki sjálfum yður: setjid yður fyrir sjónir, hvað heilag og áridandi það Guds bodord sé, sem þér hafid yfirtroðid, hvað yður hefði ferilagi mátt til þess halda, að uppfylla það, með hvað fullum ásetningi og fríum vilja þér frömbud þessa synd, hvað ádveldt yður hefði vera mátt að mótskríða henni, ef þér hefduð fyrir alvöru viljad; lítið á allt þetta,

og niður þaggið með alþorugéfní allar hégámlegar af-
 fakanir. Því optar sem þér höfð með þessum hætti
 flodad yðar ávæðingar, því viðlöðvari og ávæð-
 ari verður samvitsta yðar, þess meiri yfirhönd fær
 hún yfir yður, þess heldur fáið þér þá sannfæring
 um mikilvægi sérhvörrar syndar, er verða mun yður
 heilægum og styrkja yður til enn-meiri varúðar framveigis.
 Þetta hjálpar oss líka til að sjá og aðgjæta svöðvörð
 syndanna. Þegar vér lítum á yfirsjónir vorar áður
 enn vér fremjum þær, þá sjáum vér annaðhvort ekki
 eða mjög ógjörla hvorsu þær eru svöðvörðilegar og
 miburdrepa vorri sæmb. O! þá eru vorar tilhyneig-
 ingar allt of uppþægar, þá sýnist oss allt fúsilegra,
 allt ómissanlegra enn svo, að vér þá séum færir um
 að bæma, hvað rétt er. Eins lítið fáum vér nóg-
 samlega ljóð affkræmi synða vorra, þegar langt er frá
 líðið og margt af atvikum þeirra er oss úr minni
 fallið; en þegar syndin er nýframín, þá meðan allt
 er nýtt, þegar hin sæta gýrð er nú flótt og mettun-
 in ekki var svo indæl sem vonin, þegar leiði, viðhjód-
 ur og amasemb er komin í stáðin; þegar vér eru
 rétt í þeim kríggumstæðum, sem vor þrösun flóði og
 næst fylgja á eftir hana; setjum oss þá fyrir sjónir
 hværinn vort athæfi sé útlits, hvorsu þernskulegt, hvorsu
 bælegt, já! máfle vondskafullt það sé og ósæmandi
 skinsæmum friðsum mönnum og hvorsu mjög vér nú
 þesum veltst úr þeirri heilögu tigr hinna kríftu. G-
 myndum oss, hvada ángistur, hvada sneipu það mundi
 olla oss, ef einhver vörðtur og vandadur maður, ein-
 hver sá, hvors alit oss væri miðib umgæfð, sæi nú
 hjarta vort og hegðan, sæi oss hér, miðt í vörum

minufunarlega breiðfletta, miðt í þeirri vanvörðu sem ein tilhneiging hefur varpað ofi í, og ráðum svo af því hvornin vér munum útlit fyrir honum, sem er heilagur og réttlátur og prófar hjörtun og átrun. Það er satt! Þessi hugleiðing mætti þekja hjá ofi kvalafullann viðbjóð á sjálfum ofi, en þá sársauki er höllur og bætt ofi rifuglega, hann mun hvetja ofi til að varaft eptir á þá hrösun, sem bakadi ofi hann. Mikil gott lærum vér löfsins af ávörðingum vorum, ef yfirvegun þeirra gétur kénnt ofi að þekja „fladssemi syndanna“. Syndin fladar á tvo vegu B. m. hún eyðileggur bæði þora og annara útvortis velferd og hún orsakar hina hörmulegustu óreglu í sálu vorri; en það er einsog margir efast um að þetta sé satt. Er það þá ekki mikill ávinningur, ef allir gjætu sannfærst um, að það sé óförsjálni og heimsta, að drögja syndina, ef þeir sæu, að hún bakar þeim gjöld, fleipir þeim og sörum í ógjæfu? Er það ekki mikill ávinningur, þegar vér að gagni erum sannfærdir um að Guð hefir gífur ofi hóbord sín, ekki svo sem af nokkurskonar sérlyndi ofi til audmýktar og þvingunar, heldur af gjaldsku til verndar og eblingar velferd vorri! Þessi sannfæring styrkt ekki allitíð m. E., þegar vér venjum ofi til að hyggja grandt að þeim flada sem hlotnast af yfirfjónum vorum, og það bæði í líkamlegum og andlegum efnum; því glöggvara sem vér sjáum hvornin vér með syndum vorum höfum grandað vorri heilsu, flitid vorum fróptum, eidt vorri sæmd, spilt fjárhag vorum, hneft velgeingni vorri: því grandgjæfilegar, sem vér ihugum, hvað ílt óðum hefur af ofi fladid, hvað

vér höfum áhrab þá eða móðgab, spilt vellíðan þeirra
 eða leidd þá afvega með voru dæmi, því auðsærra verð-
 ur oss, hvíllf fásinna það sé, að drögja nokkud rángt.
 En það hittast líka þær syndir B. m. hvers ytri
 flabsemi að er annaðhvort valla yður ekki merkjanleg,
 eða gjörir seint vart við sig og jafnvel aldreí í þessu lífi.
 Viljid þér einnig af þessum yfirjönum eitthvað gött
 læra, þá gangid nær sjálfum yður og flodid, hvörn-
 in tilgeingur í yðar eigin hjarta: þegar þér syndgid,
 þá flulud þér finna orsök til að ángrast af sérhverri
 synd. Gétid þér aðhafst svo nokkud illt, að hmsir
 hlepíðómar, rángar meiningar, ósæmilegar huxanir
 þjóni þar ekki undir, svo að ekki tvíflni fyrst hjá yð-
 ur flémílegar gyndir, sem vinni sigur á flínseminni,
 svo að stormur óstýrlátra gæðshrætinga ekki uppæfi
 hjertu yðar og valdi þeirri óreglu og ófyrir í salum
 yðar sem bæði flínsemin yðar og samvitla hafi þó sm-
 un á? því optar sem þér fremjid nú syndina, hvers
 helst sem hún er, því meir umturnast hjartab; hleipi-
 bómarnir rótsefast, gyndirnar verða sterkari, fraptarn-
 ir til ens góða veikari, lífin til ens illa ósefanlegri,
 og því ósigranlegri verður að síðustu vanin til að
 syndga. Þessi innvortis spillíng, þessi hörmulegi
 misfir vortra andlegu frapta, þetta varandi ráð-
 tski hins vonða yfir hjarta voru, þessi vor hröp-
 un í eilífann synda: þrældóm, er að síðustu gjörir oss
 ófæra til allrar betrunar, það er sá mesti og meinleg-
 asti flabi sem leiddir af syndinni, og flólgist ættid með
 hverri yfirtroðslu hverju nafni sem heitir. Gleimum
 því ekki að seigja það sjálfum oss, hvort sinni sem
 vér hrösum, að nú höfum vér spíllst, og lídd það tjón-

id sem er fladlegast vorri sálu, það er tjónid á síðgjæbi voru; þá drögum vér ofð ad minnsta kosti holla abvörun af yfirsjón vorri.

Svo hefi eg þá sýnt yður B. m.! hvað nauðsynleg sé sú skýla ad læra jafnan eitthvað gott af hverri yfirsjón vorri, hvörninn vér eigum ad því ad fara, og hvada nytsemi vér gétum af því haft. En þetta gagnar ekki öllum, ekki gétur það gagnad þeim, sem svo eru selbir orðnir undir synbina ad þeim svo ad seigja þyfir vænt um flæki sína, fremja þá með vitund og ásetningi og hura eigi framur við þeim ad sporna, þeir hafa eingan vilja til apturhvarfs og amast því við öll þau ráð og áminningar sem þar ad lúta. Þyrrir þessum gjöri eg hér ekki ráð. Nei! til yðar tala jeg í dag m. E. sem hafid viljann til þess góða, en þó veifur sé mátturinn til ad framkvæma það! til yðar tala eg sem einðog hinn frómlundi Þostuli í vorum texta með reidubúnum anda, en veifu holbi, fylgib þó áleingdar yðar Frelsara og viljib tilheyra honum; yður helga jeg einkum þau orð er eg hér talad hefi; yður vil eg enn þá gefa þessi einföldu ráð: þegar þér hrasib þá dyljist þess ekki fyrir sjálfum yður eða reynib ad svæfa yðar samvitfu, helbur yfirveigib ávyrðingar yðar með alvörugéfnu og lærid þar af ad þekkja í hverju veikast er yðar hjarta, hvörjar kríngumstædur eru yður hættastar og hvörsu stór ad sé soivyrda syndanna. Svad miklu auðveldara verður yður ei þá, ad sjá við yðar ávyrðingum og afleggja þær, þegar þér hafid vanib yður til ad athuga þeirra unbirdrög og orsakir. Þá gétid þér sjálfir sjed, hvörjar huxanir þér þurfid ad

niburkélfa, hvør tælfæri, hvørja flabi, hvørn selskap þér þursid að forðast, hvør fyriræfi, hvørjar sýslanir yður mundi hendtafkar til þess að fyrirbyggja edur hnekkja drás freistningarinnar og gjöra yður léttari figurinn. D! kostid kappð um við sérhvörri tilhneig-
ing, sérhvörri ástríðu að upphura það ráð, það með-
al, er þér ætlið yður hollast og freptugast, því sér-
hvört sálarmein, sérhvört synda gyrnd og synda vani þarf sín meðöl og sinn læknis máta. Verid sjálfir yðar lænendur og fylgib trúlega þeirra aðferð gegn sérhvörri synd sem þér finnid yður best henta. En umfram allt R. B. gleimib ekki því, að trúin á Jes-
úm er það höfund meðal, sem vér brúka hljóðum í gegn vorri spillingu, sú óbrygbula trú og það hjartanlega traust til yðar Guds, að hann fyrir Jesúm hafði fyrirhug-
að yður allt gott, kallad yður til alls góðs og ætli yður hluttöku í sinni eigin sælu, ef þér kappkostid að verða hreinir eins og hann var hreinn. D! það er þessi trú alleina, sem megnar að hreinsa yðar hjörtu og gefa yður frapt til betrunar, það er hún, sem megnar að verka þann góða vilja, þá þakklátsefni við Gud, þá elstu til hans og alls þess sem rétt er, án hvörrar eingln sönn bygð er möguleg. Í hvört sinni sem yð-
ar hjarta vill tæla yður, æ! að þér minntust þá þess, hvörfu heitt Gud elstadi yður í sínum Syni, hvað mikid Sonurinn leidd fyrir yður, hvað háleitt sú tign, til hvörrar þér vildud hefja yður, og hvað innileg sú elsta, hvað alúðleg sú hlýðni, sem þér aptur erud þeim skyldugir. D! hvört viljid þér fara ef þér yfirgefid hann, sem hafði ord hins eilíffa lífsins, sem kalladi yður eptir sinni dýrd og

bygd og gaf yður svo dýrmæt fyrirheit til þess þér
 fyrri þau fylgubud verða hlutafandi gublegrar nátt-
 úru. **U!** þó þér hafið hrasað, og hrasað grátlega,
 þá treystið þó honum og hverfið til hans, hann
 vill meðtaka yður. Hjá honum enn hvergi annar-
 stadar er yður gott að vera. Amen.

Ada Föstu = Prédikun.

Inngangurinn.

Gud rædur enn mennirnir þeintja seigir enn forn-
 foedni orðs háttur. Svo sannfoedinn sem þessi orðs-
 foedur er, svo þungskilin eru þó mannlegri skinsmi
 þau sannindi sem hann inniheldur. Meining hans er
 sú, að mennirnir hafi frjáltsræði til að áforma og
 gjöra hvað sem þá listir, en þó sé það Gud, sem
 rædur afdrifunum, og ekkert framkomi að lyktum ann-
 að í heiminum enn Gud hafi ályktað að sté skyldi.
 Hvað ómögulegt sýnist ekki þessu tvönnu saman að
 koma. Ef að Gud rædur öllu í heiminum, ef öll
 mannleg efni sérslagi eru undir tilfjón hans og hand-
 leidslu, svo hlýtur hann að hafa vissann tilgang er
 hann vill ná, hann hlýtur að hafa vissar fyrirætl-
 anir sem eiga að ná framgáangi í heiminum, því ó-
 mögulegt er það, að hinn Alvísi láti nokkud fram-
 fara í ráðleysu, eða eins og menn seigja koma uppá
 happ og hendingu. En ef að Gud rædur og stjór-
 ar öllum hlutum, hafi hann fastsett og ályktað allt
 hvað sté skyldi á himni og jörðu, svo hlýtur þetta
 Guds ráð að vera ekki alleina eilíft heldur og ó-
 breitanlegt eins og sjálfur hann. Gudi gétur ekki
 yfirsefest; allt hans ráð hlýtur því og að vera híf
 vífasta og besta. Gæti nú ekkert stéð í heiminum

nema það sem Guð vill, svo hlýtur og allt það er stælt þar inni að vera fastsett frá eilífu, svo gétur ekki annað stæð enn ályktad er. Það hlýtur þá allt svo að vera, þá sýnist allt vera nauðsyn og ekkert frjálscræði mögulegt.

En — vor tilfinning B. m! vor hjörtu, þau rísa öndverð gegn þessari meiningu, vor eigin meðvitund mótmælir henni kröftuglega. Vör finnum það hjá sjálfum oss, að vér höfum frjálfsann vilja, að eingin óumflýjanleg nauðsyn þvingar oss til athafna vorra. Þau verk sem aðrir reykna oss til gylðis eða ógylðis, sæmdar eða ósæmdar, þau géta ómögulega framkvæmst án vors tilverknadar og vilja. Hvörninn þrúum vér krafdir til reiknings fyrir athæfi vort, hvörninn gjætum vér fundið til ángurs fyrir nokkurt verk ef vér hefðum ekki gjört það með frium vilja, ef vér findum oss hefði ekki verið mögulegt, að breita öðruvísi? Og hvada þakklæti ættum við stílið, hvada gleði gjætum vér fundið, þegar vér framkvæmdum góðar athafnir, ef þær væru ekki vort eigid verk? Nei! að vér höfum frjálscræði, að það sé oss í sjálfs valði hvörnig vér hegðum oss og höfum því rétt til að krefja hvor annan til ábyrgðar fyrir þau verk er vér gjörum með vilja og ásetningi; þetta finnum vér svo glögg, að þessa væri ónótt fyrir oss að þræta. Allar fluldbindingar, sem vér uppáleggjum öðrum, eða tökumst sjálfir á hendur, allar þær kröfur, öll sí von, allt það traust sem einn hefur til annars, þetta væri allt dáðlaust, hefði ekkert að þýða og gjæti ekki verið til, ef vér værum ekki frjálfsir og sjálfráðir athafna vorra. Sá, næsta gagnstæðt sýnist það hvad

øðru fyrir skilningi vorum, að þær sömu athafnir
 skuli vera ályktabær af Guði sem jafnframt geta ver-
 ið vor eigin vilji; að þær skuli vera ákvarðabær frá
 eilífu og standa þó í voru valbi; skuli samkvæmt
 Guðs ráði vera naðsynlegar, en samkvæmt frívilja
 vorum umflýanlegar og breitanlegar. Það er nað-
 synlegt m. E! að vér leitum ofþ hérum þeirrar upp-
 lýsingar, sem ofþ er mögulegt að sblást; því sá sem
 gjörir sér rángar íminðanir um þetta efni, kann auð-
 velblega að leibast á hástalega afvegu bæði í trú sinni
 og líferni. Í hinum upplýsna parti af Jesú víslar-
 sögu má finna upplýsing um hvörninn því geti ver-
 ið háttab sem eg er um að tala. Af honum er það
 ljóft, að mennirnir geta haft fullkomid frjálsræði og
 komid þó fram því einu sem Guð hefur ályktab að
 skil skilbi. Frá eilífu var það fastsett og ákvarðab
 Guðs ráb, að Jesús skilbi deya sem offur fyrir heims-
 ins syndir, því fyrir veraldarinnar grundvöllum var
 hann til þess kjörinn, seigir Pétur „að endurleysa
 heiminn frá hégómlegu athæfi með sinu dýrmæta
 blóði“, en hvör kann eða þyrfti að seigja að Gyn-
 ingarnir hafi þvingaðir verið til þess er þeir að því
 unnu, að koma fram þessu Guðs alvísa ráði? Frí-
 viljuglega, eptir gæðþefni síns eigin gjörspilta hjarta
 samansafnað hér hinir æðstu Prestar og halda ráð-
 stefnu um við Mibúnga lýðsins hvörninn þeir feingju
 Jesú í hel komid. Mibungis gagnstæðt sýnist hér
 Guðs gjæðstúrka og mannanna vondskufulla ráb.
 Það var Guðs ráb að gefa Son sinn í dauðann til
 þess að allir sem á hann trúa skilbu hafa eilíft líf,
 en mannanna ráb að uppræta Jesúm af jörðinni.

Guds ráð var hér gott enn mannanna illt, og þó gétur hvortveggja stöðist. Þessi mótsögn hlýtur því að vera sjónhverfing ein; þetta upplýsist og þegar vér stöðum þann atburð sem hér er um talað; þar sjeft það berlega, að þegar mannanna ráð verður Guds ráði gagnstædt, þá áforma mennirnir viljandi það sem Guds ráði er mótsæðilegt, en hljóta þó seinast óviljandi að styrkja með þessu til að koma því fram, sem Guds ráði er samkvæmt; þetta vil eg nú á nálgæri stundu leitast við að gjöra yður skiljanlegt.

Ötal finnum áforma mennirnir viljandi það sem Guds ráði er gagnstædt: þetta sýnir bæði tilefnið til áforma þeirra, rótin sem þau eru spröttin af, meðölin sem þeir velja til að koma þeim fram og einkum tilgángurinn sem þeir hafa með áformum sínum. Allt þetta gétur verið Guds ráði gagnstædt og orðið þó, mönnunum óviljandi, Guds ráði til framkvæmdar. Þetta sjáum vér á Gyðingum. Tilefnið svo vel til þessara sem ýmsra undangángandi ráðstefna er Gyðingar héldu yfir vorum Lausnara var það, að hann hafði með kraptaverkum sínum og sérílagi með uppvakning Lazarusar frá dauðum, komið sér í mikil álit hjá fólkinu. Strax eptir að Jesús hafði gjörbt þetta kraptaverk héldu þeir eitt blóðráðið yfir honum og einsettu sér að lífláta hann. „Svaf Flukum vér gjöra“, sögðu þeir, „þessi maður gjörir mörk furðuverk, og látum vér þetta vídgángast þá trúir hvör maður á hann“. Uppfrá þessu leitudu þeir lags við að grípa hann, og til þess gaff þeim fá hentugleiki að svikarinn Júdas baubst sjálfskrafa

til, að koma honum á vald þeirra. Þegar þetta var
 fléð héldu þeir hið nýja ráð, sem voru texti umgétur,
 hvar þeir einkum voru að leita sér orsaka er þeir
 flýldu gefa honum að dauða sök. Jesú álit hjá fólk-
 inu, að svo margir trúðu á hann, héldu hann væri
 Mesías, það var tilefni til höfðingjanna ógublega
 ráðs. Það sem einmitt var Guds vilji B. m! að
 Jesú kauptaverk flýldu sjána það og sanna, að hann
 væri Guds þýðarsti Sendihödi til mannanna og að
 þau flýldu kenna sem flesta til að trúa honum, þetta
 vilja höfðingjar Gyðinganna ómögulega vidurkenna;
 þeir láta Jesú kauptaverk leida sig til þess, sem öld-
 úngis var Guds ráði gagnstædt: til þess áforms að
 koma Jesú saklausum í helju. Þannig áforma menn
 enn í dag með fríum vilja margt það sem Guds
 ráði er gagnstædt. En seigid mér, hverjum er þetta
 að kenna? Þegar þér misbrúkid velgjörninga Guds,
 þegar þér brúkid þær gáfur hans, hvort heldur and-
 legar eða líkhamlegar sem hann gaf yður til þess,
 að þær flýldu yður að góðu verða, þegar þér brúkid
 þær gagnstædt hans tilætlun, gagnstædt því sem
 Guds orð og skínsemin bjóður, er þetta eigi yður að
 kenna? Þegar þér brúkid það álit og vald sem yð-
 ur var gefid til að ebla með réttvísi og reglu og al-
 menna vellyðan, þegar þér brúkid það til ófrískis og
 óréttvísi, er þetta eigi yður að kenna? Þegar þér
 sóid út með óþilsemi, eyðid í munadarlífi eða liggid
 sem óþokkar á þeim fjármunum er Drottinn hafdi
 lánað yður til hóflegrar nautnar, góðgjartrar útbýt-
 ingar og hjálpar enum þurfandi, er þetta ekki yður
 að kenna? Þegar Gud gefur yður tækifæri til upp-

fræðingar, þegar hann á hmfann hátt lætur yður verða kunnug þau fannindi, sem áttu að velja at-
hygli yðar, útrýma hleipidómum yðar og raungum
meiningum, leida yður til sinnastípta og betrunar, en
þér afrakid þetta, gífid því ekki gaum, takid því
illa eða rángfærid það og misbrúfid; er það þá eigi
yðar skuld að þér þannig mótslandid Guds náð?
Þegar þér án allrar íhugunar, allrar tilfanningar
horfid á hmsa atburdi, hmsa ströffunardóma Guds,
sem hann ætlobi til þess að hræra hjörtu yðar og
velja yður af andvaraleysinu; þegar þér lokid eyr-
um yðar fyrir þessari Guds raust, er það þá ekki
yður að kenna að yðar ráð mótsfrídir Guds ráði?
Guds tilætlun með allt það hann lætur mæta ofi,
hlýtur að vera vísbómsfull, heilög og góð, en sjálf-
um ofi er það í vald gífid, hvört vér viljum at-
huga og þekkja hana og haga eptir henni breytni
vorri. Þegar vér ekki aðgjætum Guds tilætlun og
vilja, ekki sinnum því sem hann lætur mæta ofi, þá
þessum vér ofi ígégn Guds tilætlun; og þareð þetta
ætíð er vorum bnfinskaf, voru gáleysi, vorri þverúð
að kenna, svo meigum vér og vita að sjálfum ofi
hlítur þetta að tilreynkast.

Þvörfu mennirnir áforma viljandi það sem Guds
ráði er gagnstæðt, sjeft enn fremur þegar vér að-
gjætum af hvaba róum það var spröttid, að Gyð-
ingar vildu lífláta Jesúm. Í því var Guds ráð og
þeirra að vísu samkvæmt, að Jesús stýlbi deya, enn
orfakirnar voru næsta ólíkar. Hvað var það sem
knúði Gud til að gefa Jesúm í dauðann? Það seig-
ir hann ofi sjálfur: að allir þeir sem á hann trúa

fíðbu óblást eilíft líf; að Jesú baubi fíðbi verða
 meðal til að gjöra þá farsæla, sem það vilðu þýð-
 ast, fíðbi helga þá Guði til þjónustu. En hvað
 knúði hina yppurstu Presta til að vilja fyrirfoma Jesú?
 Seyrum hvað Caiphas seigir á hinni fyrri ráðstefnu:
 „Þér hugleidid ekkert! Ef vér sleppum honum svona,
 þá trúa allir á hann og taka frá oss land vort og
 borg, því er betra að einn maður deyri fyri fólkið
 enn að öll þjóðin gangi undan oss“. Hann telur
 það nauðsynlegt að ráða Jesúm af dögum vegna
 ríkisins velferðar, hann þykist hræddur um að Róm-
 verjar álíti það uppþlaup að fólkið flykkist að Jesú
 og mundi því grípa til vopna og svipta Gyðinga
 stjórnninni; þetta þykist hann vilja fyrirbyggja með
 Jesú lífláti. Grunsemi, ófund, ragmennska, þetta var
 undirrót til þess að höfðingjar Gyðinga vilðu ráða
 Jesúm af dögum. Af hvað gagnstæðum rótum var
 hér ekki spröttið Guðs missunarráð og áform þessara
 brekkvösu manna! Þannig kunnum vér B. m. opt-
 lega að áforma og framkvæma það sem Guð vill
 að sté stuli, en ef áform vor spreitta ei af þeim rót-
 um, sem Guði gæta þóknast, þá áformum vér með
 frívilja það sem Guðs ráði er gagnstædt. Það er
 sjálfsagt vilji Guðs, að vér höldum oss frá opinber-
 um löstum, en, ef vér gjörum þetta af áræðisleysi,
 ótta fyrir straffi eða vanvyrðu, höfum vér þá hlýðn-
 ast Guðs vilja? Það er Guðs vilji, að vér stulum
 þjóna með trú og dugnabi í vorri stétt og fram-
 kvæma þar svo mikil gott, sem oss er mögulegt; en
 þegar vér gjörum þetta til að sýnast fyrir mönnum,
 af ábatagyrni eða fyrir eigin hagsmunum sakir, ætlum

vér þá að vér þóknunumst og þjónum Gudi? Það er Guds ráð, að vér klumum trúna á Jesúm og vænta oss fyrir hann náðar og farsældar, en þegar vor trú er ekki annað enn blindt traust á Kristi og hans verðstuldan og vér jafnframt höldum áfram í syndunum, gétum vér þá gjörðt oss í hugarlund, að vér hlýðnumst Guds gjæðskurka vilja? Ekkiert hefi eg hér annað talid m. E. enn það sem vera hlýtur Guds fortakslaus vilji oss til farsældar, en hvorsu gétum vér ei af sjálfstapar vstum mótpægst þessum hans vilja þegar vér að sonnu gjörum hann en þó ekki af þeim rótum sem vera ber!

Dg hvað tíðum eru eigi þau meðöl og aðferð sem mennirnir velja sínum vilja til framkvæmdar móðstæðileg Guds vilja! Guds vilji var það sem áður er sagt að Jesús stjólði þenna, en hvornin gat það verið Guds vilji að menn stjöldu koma þessu í verk með hrekkvissi, svikum og vondstu? Hvornin gétur þeim Heilaga gæðjast nokkurt meðal til að framkvæma vilja hans, nema það sé saklaust, góðgjarn og réttvíst? Mundu Gudi vera þóknanleg launsvif og hrekkir Prestanna til að gæta gripib Jesúm og aflifab? Að þeir leyptu hans eigin Lærisvein til að svifja hann og ljúgvotta til að sakfella hann; sú heiptarfulla ákæð með hvörri þeir uppæstu lýðinn á móti honum; þær vígvélar og vondsta sem þeir vörðu til þess að gjöra dauða hans sem háðungarvafstian og bitrastann? Hjærri sé því! í öllu þessu breittu þeir viljandi eptir innblæstri sinna illfusu hjartna. Þannig geingur og enn í dag! stundum er það leti og dofinstapaur, stundum hrekkvissi, stundum drambsemi, stundum hefndargyrni, eða aðrir skaplestir vorir, sem

Sveifja í ofi þá aðferð er vér brúfum til að fram-
 koma fyrirtækjum vorum og ráða fyrir meðölunum,
 sem vér til þess veljum. Það er ekki nóg að vér á-
 formum og viljum það sem Guð vill nema vér brúf-
 um þau meðöl og aðferð sem honum gétur þóknast
 til að koma því fram. Gleymum því aldrei m. &c.
 að það er eini heimstulegt eini og það er ógudlegt,
 að gjöra slit í góðri meiningu. Guð hefur bodið
 ofi, að ebla vora eigin og annara velgeingni, en ekki
 með óráðvendni, afsælni, hrekkjum eða lygum, hann
 hefur bodið ofi að gjöra hið góða, en vorum vitis-
 munum, vorri frammshýni, vorri samvitstu hefur hann
 ætlað að velja aðferðina og meðölin til að koma því
 í verk; ef vér af fávitslu, af framshýni eða móti
 samvitstu vorri veljum þá aðferð og meðöl sem hon-
 um misþóknast, þá gjörumst vér sjálfir fluldi í að hans
 ráð og vor fyrirættan verður hvað öðru gagnslægt.
 Gætum vér leidd ofi í hug, að vér réttilega fullnæg-
 um Guðs vilja þó vér veitum hinum naubstaðda á-
 sjá, nær vér gjörum það með þeim sérgjæðingsskap,
 átölum eða fyrilýtningu sem særir aumlingjans hjarta?
 Þegar vér seigjum sannleikann með þeirri áfæð eða
 beiflju, sem hlýtur að vekja óvild og gremju í stað
 þess að betra og sannfæra? Þegar vér látum reidi,
 harðhyggi eða hatur blandast saman við réttvissi og
 stjórnssemi? Nei, með aðferðinni einungis hefjum vér
 ofi hér vitanlega ígégn vorum Guði og gjörum góð-
 verk vor að illverkum!

Þó er það tilgangurinn, sem hvað mest gjörir
 Guðs ráð og manna hvört öðru gagnslægt. Eg vil
 ekki tala um það, sem þó er af reynslunni sjáanlegt,

að góðir menn kunna stundum í góðum tilgangi að áforma það og byrja sem í sjálfu sér er saklaust og leifilegt, en þó Guðs ráði gagnstædt. Þegar þeir ed byrja slík fyrirtæki, öblast ekki aðstod og blessan Guðs til að koma þeim fram, þá meiga þau að eingu verða, og af því sjáum vér, að þau hafa ei verið Guðs ráði samkvæm; enn — er hitt ekki deiginum ljósara, hvörfu gálausir, ógubleigir, vondskufullir menn áforma og byrja ótölulega margt, sem er bersýnilega illt og að öllu Guðs vilja gagnstædt, og — hvörfu ná þó ekki þessi illskufullu áform og fyrirtæki optfinnis undrunarverðum framgangi? Það var tilgangur hinna yppurstu Presta og höfðingja Gyðinga með Jesú lífláti að ónýta hans gjörvalla verk á jörðunni, að niðurfjæsa lærdóm hans og hindra hans útbreiðslu. Og varð þeim hér ekki í fyrstunni undarlega framgeingt? Sýndist ekki sem Jesú óvinir hefðu unnið fullann. Þegar hann andaðist á krossinum? Bóru ekki vinir hans og áhángendur svo ódúngis frá sér numdir og tvístraddir að líkur sýndust til að verk hans mundi undir lok líðid? Og daglega, því midur daglega dags, sjáum vér þannig mörg áform hinna sérbrægu, mörg fyrirtæki enna hrokafullu, marga uppáfinning enna hrekfölsu fá undrunarverðann frammgang. Þetta má hvör sá, sem elskar hið góða optlega sjá með ærnum sársauka og undireins töptuglega sannfærast um þann hryggilega sannleika, að Guðs ráð og mannanna opt er hvað öðru gagnstæðilegt. En — hvörfu mikib er ekki það rúm, sem hinn Almáttugi hefur hér gefið mannanna frívilja til að gjöra það sem þá sjálfa

lystir, án þess þeir gæti þó í einu minnsta hindrabæði breitt hans úmbreitanlega ráði: þeim er gefið frelsi til að hura, áforma, byrja á, hvörju sem þeir vilja, til þess að hefja sig uppá móti Guds ráði. — meira gæta þeir ekki!

Það auðsært er ekki af öllu þessu að þó Gud viti fyrirfram allt það er fléður og ráði því er framkémur þá eru mennirnir einganveigin þar með sviptir frjálsvaki til að hura, áforma og aðhafast hvað sem þeir vilja; þeim er leift að fylgja hinbrunarlausu ráði og tilhneigðingum síns eigin hjarta.

Þittist ekki B. m. að ráð og fyrirætlun Drottins muni þá hindrast; að fyrir þessa flúð framkomi nokkuð, sem Guds ráði er mótsæðilegt, nei m. G. þessu er allt ódrúglítt háttad: ætli þér að Drottni, fyrir hvørs alþýgna auga að láu berar og naftar frá eilífu allar mannanna athafnir, með öllum þeirra mögulegu afleiðingum, að honum sem eru kunnug öll sín verk allt ífrá veraldar upphafi og í hvørs hendi á samt er kráptur og magt, ætli þér honum mundi veita það torveldi að yfirlita í öndverðu gjörvöll mannanna áform og gthafnir og haga eftir því sínu alvísu og gjæðfluríka ráði? Dnei! B. m. þessvegna hljóta áform og fyrirætlun mannanna, hvörnir sem þau eru, ekki allena að verða til að framkvæma það sem Gud hefur ætlað að flé flýði, heldur og jafnvel til að auglýsa réttlæti Drottins. Því hljóta mannanna fyrirætlun að framkvæma það að greiða fyrir því, sem Gud hefur ályktað að flé flýði. Ekki hefði Jesús verið með ófæði af böðum ráðinn B. m. hefði hatur og ófund Gyðinga höfðingjanna ekki komið því

til leidar. Allur fjölbinn af fólkinu hné svo að honum og elskadi hann, að ráðid í Jerúsalem óttadist fyrir upphlaupi nema hann yrði handtefinn á laun. Allt fyrri þetta var það þó Guds ráð að Jesús fýlbi þessa saklaus, þessa sem synda: offur fyrir mennina, fýlbi samansafna þeim Guds börnum er útdreifs voru víðs vegar um allanni heim, (Jóh. 11). É einu orði sagt, gæfa heiminum eilíft líf. Og þessu Guds alvís heilaga ráði mátti Gyðinganna vondskufulla áform verða til framkvæmdar. Þið hrekkvísasta áform, þið ógnarlegasta illvirkni mannanna mátti verða til að ebla allar veraldarinnar frelsun og hjálpræði. Og hér mátti það með hinum mesta rétti segja: Gyðingar ætluðu að gjöra illt, en Gud ásetti að snúa því til góðs og gjöra það sem nú er framkomid. Og — gjörir hann þetta ekki daglega? Er það ekki auðsært að Gud, þrátt fyrir allann dárastap, hrekkir og illgjörðir mannanna — kemur fram öllu því er hann vill og að svo vel þeirra illu sem góðu athafnir hljóta að hafa þá endalíkt, sem honum þóknast og þenna hans alvís ráði til framkvæmdar? Víst er það að mörg gáfast þau áform og fyrirtæki manna sem svo eru vondskufull og stæbleg, að þau ómögulega gæta komist heim við það, er Gud hefur ásett að ské fýlbi, en trúid mér! slík áform og fyrirtæki verða þegar minst varir að einu; Gud hefur þúsund vegi til að ónýta þau. En þér megið og ætla uppá hitt: að hvort það fyrirtæki manna, sem Gud lætur fá framgáng, — það má vera spunnid af svo illum toga og sýnast svo stæðvænlegt, sem vera vill — það hlýtur þó að þenna Guds ráði til framkvæmdar, verða í hans

henði uppspretta til einhvörrar máfæ margskonar blefsunar. Það er satt, vorri þammsýni vörðist opt, að hið góða sem Gud framleidir af vondum fyrirtækjum, sé varla edur ekki sjáanlegt, en til þess eru tvær orsafir: önnur sú, að ofs breskur hér opt stöðuglyndi og skarpsýni til að rekja Guds veginn, önnur hitt, að þeir eru hér í sjálfu sér optlega óljósari enn annarstadar. Það þarf stöðuglyndi og skarpsýni til að verða var við það góða, sem Gud framleidir af illstufullum fyrirtækjum mannanna, því það lætur sig stjaldnast í ljósi strax uppá stundina, það gjörir stundum ekki vart við sig fyrrenn á margra ára fresti. Hvað langur tími var ekki frá því lidinn Jósephs brædur seldu hann í þrældóm, þángab til Gud síðar brúðabíð hann til að frelsa þá og aðra frá hallæris dauðanum? Og hef-
ur ekki þína og dauði. vorslausnara hvað auðsjáanlegast sýnt sínar blefsunarríktu verkanir jafnvel síðan libnar voru margar aldir frá lífláti hans? Hvað fáir eru og ekki þeir sem hafa sinnu á að rekja í þessu efni veginn Drottins? Menn horfa á hið nálæga, þeim ofbýður það illa sem Gud leyfir að framm fari, enn að því góða sem á eptir fylgir, gefa færstir gaum. Þetta góða er tíðum og svo meira andlegt enn lífhamlegt. Vér meigum ekki gleyma því B. m. þegar vér sjáum Gud líður vondum mönnum að fremja ýmsar óhæfur, gjöra ofs eda öðrum órétt, og framkoma mörgu sem ofs sýnist stöðræði. Vér meigum þá ekki gleyma því, að Gud sérslagi verkar með þessu á hjörtu mannanna: með mötgjörðum annara kénnt hann ofs, umburðarlyndi, þolgjæði, varúð, framsýni og ýmsar bygðir, sem ofs annars hefði brostlib tæli-

færi til, og þegar annara vonðsta verður ofþ þannig til fullkomnunar, meiga þeir þá ekki móti vilja sínum framfæra þad er Guð vill, sem er vor mentan og framfarir? Sú mótskaba sem mennirnir gjöra ofþ, leidir ofþ tíðum í aþrar þringumstæður, sem bæði verða heillarískari fyrir sjálfa ofþ og aðra, enn þær sem vér áður vorum í, kúyr ofþ til hmsrar dreynslu, hmsra nýtsamra athafna sem vér mástle annars albrei hefðum birjab, hindra ofþ frá hmsum þyadum sem vér annars hefðum brýgt. Og — hvað opt verða ekki þau illvyrki, sem Guð líður vonðum mönnum að fremja þeim sjálfum til straffs og þareptir til lærðóms og betrunar? En þetta liggur ekki í augum uppi, þar fyrir gjætir þess lítid, og þó er það eingu að síður ósánlegt.

En hin vonðstufullu áform mannanna, þau verða einnig tíðum til þess að „vegsama réttlæti Drottins“: með óttalegu hætti hafði það framgáang, sem Gaiphas ætladi að afstýra með Jesú lífláti. 40 árum síðar komu Rómverjar og ekki einungis tóku lönd og lýði frá Gyðingum, heldur eyðilögðu borgina og hennar innbyggendur, húa sem lága með þeim hætti sem ógnarlegt er bæði að hura til og útskýra. En hvornin gétum vér nú ætlað að breitin Drottins sem lagði þenna ströffunar dómi á Gyðinga hafi verid ofþórð eður óréttvís, þegar vér sjáum hvílík illmenni það voru, sem voru foringjar þessa fólks og hvorja óhæfu þeir gátu hér íbundið; þegar vér af Guðspjalls sögunum heyrum, hvaða spillvirkja - inni borg þessi var, hvar ekki hafa eptir verid nema glæpamenn, sem búinir voru til allra óðaba, þegar hinir

eftir Jesú ávísan voru búnir að forða sér sem betur voru sinnadir og hans lærðóm hefðu meðtekið? D! svo þyrftum vér og ótt ekki annað enn þekkja hugarfar og áform ymsra manna og þjóða og víta hvada syndir og skadbræði þeir í hyggju hafa, þá mundi það verða ósá tiljaflegt, hvors vegna Guð lét þá mæta áforum og gjörði ótt í skynði eða með skélsíngu enda á uppgáangi þeirra. Og þegar dómar Guðs sýnast ósáttalegir svo gleimum því ekki, hvorsu búlin ósá eru ótal skadsamleg áform og fyrirætlanir mannanna, ótal ráðabugg og vígvélar hinna illgjörnu, sem vér ekki þyrftum annað enn þekkja til að gefa Guði dýrðina og játa að allir veigir hans væru heilagir og réttlátir.

Svo víst er það B. m. að mennirnir hafa fullkomid frjálscræði og gefa gjört hvad þeir víssa, þó það eitt náí framm að koma sem Guð víll. Leitum því aldrei spíllíngu vorri affökunar í þeirri guðlöstun að ætla vér séum af Guði brúfadir til hins illa, eður nokkur þurfi lílt að gjöra til að frammkoma fyrirætlun Drottíns. Nei! hvör sá, er af íllvílja syndgar, hann skal á sínum tíma maklega straffast, en hljóta þó að meðkénna réttlæti Drottíns og játa eins og spíllvyrkinn: „að vísu skér mig þetta rétti-lega því eg meðtef hvad mínar gjördir voru verðar“. Amen.

Sta Föstu = Prédikun.

B æ n i n.

Drottinn! hvorsu ástúðlega umönnun ber þú elgi fyrir velferd vorra sálna! Með þinni fædurlegu stjórnun, með þinni handleiðslu og bendíngum gefur þú oss margt tækifæri til að þekkja, marga orsök til að aðhyllast þinn sannleika og réttindi. Þitt ord hljómar fyrir eyrum vorum, þinn andi áhræfir vor hjörtu og vekur opt í samvitðsku vorri heilnæmustu áminningar, dýrmætustu aðvaranir, lífsfróptungustu hræringar; vér getum eigi dulist þess, að það er fræptur frá þér, sem einatt eins og tvíeggjad sverð, þrengir sér gegnum vor hjörtu; en æ! vor himneski Faðir! vér ángurumst og blygdumst með sjálfum oss, þegar vér hugleidum vora eigin spillíng og þvermóðsku í gegn þér, hvorsu treigir vér erum að láta oss leida og stjórna af þínum anda! Hvað lícin gaum gefum vér ei að þínum bendíngum, hvað stjórt hardna ei aptur vor hjörtu, þótt þau um stund kunni að tilna og mýkast af þínum himnesku náðar geislum! Og — þau góðu áformin, sem vér á einni edur annari heilagri stund höfum staðráðið með sjálfum oss; hvað opt hjadna þau ekki aptur eins og vatneböla! já! hvað hætt er oss jafnvel eigi við, viljandi að nidurkeltja þar lífsfróptugu hræringar, sem þú, á hmsann hátt, vekur í sálu vorri. O! Drottinn! vertu oss þó miðfunsamur, og tak ekki þinn heilaga anda frá oss! Gef oss náð til að þekkja

og skipast við þínar bendingar! styrk ofi til að lifga hvort-
ja góða hræringu, til að ebla og framkvæma sérhvort gott
áform, sem þú kveikir í brjósti voru! Vernda ofi frá
þeirri ógnarlegu synd að útslökkva þinn anda eða móts-
tanda honum! Amen!

I n n g á n g u r i n n.

Enn Pílatus þeinkti fólkinu fullnægju að gjöra og
dæmði: að ské skyldi þeirra beidni; gaf þeim
Barabam lausann, sem fyrir upphlaup og manndráp
var innsettur í myrkvastofu, enn Jesúm húðstríkt-
ann framseldi hann þeim, eptir þeirra vilja að hann
frosfestur yrði. Þessi sáu orð innihalda allt það er
nægir til að lýsa ástæðuleysi og ránglæti þess dauða-
dóms er felður var yfir Jesú. Hvað gat verið frá-
leitara, enn að dæma eptir kröfu vitstola illþýðis;
þeirri illmannlegu kröfu sem gagnslæð var allra
þjóða lögum: að mórðinginn væri laus látinn enn
hinn saklausí drepinn? Hvað ránglátara enn að
framselja hann, hvörjum ekkert fannst til saka, undir
kvalafullt líflát, einungis eptir vilja illfúsra og hat-
ursfullra offóðnara sem vitanlega höfðu keypt hjúgvotta
í sökinni og þó til ónýtis? Og þetta var sá dóm-
ur, er Pílatus felldi yfir hinum heilagasta sem lifað
hefur á Jörðunni. Ofi ógnar sem von er þessi
herfilegi dómur; ofi rís hugur við þvi tilfinningar-
leyfi og forherðingu er til þess þurfti að affeigja
hann; ofi furðar jafnvel á hvörninn sá maður gat
dreigist til slítrar óhæfu, sem í fyrstu var Jesú með-
mæstur, sem með ymsum ordum og athöfnum skömmu

áður sýndist votta, að hann ekki var tilfinningar-
né samvitstu-laus. En ef vér athugum vel Guð-
spjallamannanna frásögu um háttalag Pílatusar í
máli vors Frelsara, þá getum vér fundið, hvað það
var, sem olli forherðing og ógjæfu þessa vesæla
manns, hvörn vér jafnvel aumfum í huga vorum;
og það var einmitt þetta, að hann hvað eptir annað
nidurþaggadi raust sinnar samvitstu; hann sló í vind
öllum þeim góðu bendíngum sem honum gáfust. Það
vantadi ekki, B. m. Pílatus fékk nógar góðar
bendíngar áður hann fordæmdi Jesúm; hann gékk
ekki með sofandi samvitstu til þessarar óhæfu. Nei!
Hann vissi Jesús var af öfund ossóltur, hann lét opt
af sér merkja að hann finndi einga sök hjá honum
og vildi frílénna hann; Jesús gaf honum nægilega
upphýsing um málefni sitt; Heródes gaf honum ávís-
un um að Jesús væri saklaus; seinast gaf kona sjálfs
Pílatusar honum eptirtalanlega bendíngu rétt í því
hann sat á dómstólnum. En hvað gagnadi honum
allt þetta? Það varð honum til ills eins; það tók
minna og minna á hann, þángað til hann loxins fór
eins og stálbið feigir: sannleika eingum sinnti meir,
svo dæmdi allt er beiddu þeir. O! látum þetta
stálfilega bæmi gagna ofs til aðværunar, kristnir menn!
látum það kenna ofs að athuga: hvað hættusamt
það sé, að harkka sig upp móti góðum bend-
íngum.

Góðar bendíngar getum vér kallad allt það,
sem vekur ofs á einhvörn hátt til að hysa um hvörn-
in vér högum líferni voru og minnir ofs á eitthvað
sem horfir til vorrar betrunar. Hvað sem bendir ofs

á yfirsjónir frambar eða óframbar, sem vér þurfum að afleggja eða varast, eða vekur hjá oss viðbjóð á hinu vonða, hvað sem kveikir eða lífgar hjá oss gott áform eða hvetur oss til að koma því í verk, það gétur allt í einu orði kallað góðar bendingar. Dæljandi eru þau atvik B. m., sem með þessum hætti gétur talad til vorra hjartna. Hinn Alvisi hefur svo umbúð, að nærstum allir hlutir gæti orðið oss til lærðóms, aðværunar, upphvátningar, og opt fáum vér hinar eptirtalanlegustu beudingar, þadan sem minnst varði. En þessar bendúgar eru oss ekki ætíð gæðfeldar! Því minni laungun eða þrapt sem vér höfum til að leiddréttast eða taka framförum í því góða, þess ógæðfeldari verða þær oss, þess meira berum vér oss að slá þeim í vind og gleima þeim; og þetta er það sem eg kalla, að harkka sig upp móti góðum bendingum. Vér forherdum þannig sjálfa oss, þegar vér berum oss að berja niður og hafa eitthvað á móti því, sem bendingin mynnati oss á, hvort heldur það var að sleppa af rángri meiníngu, láta af einhverri synd eða uppfylla einhverja skyldu vora. Þetta gjörði Pílatús: það var raung meiníng sem Gyðingar voru að innbyrsla honum, að Jesús vilði hefja veraldlegt ríki. Um ósannindi þessarar meiníngar vill Jesús sannfæra hann, er hann seigir: Ef að mitt ríki væri af þessum heimi, þá mundu mínir þénarar hafa barið, til þess jeg ofurseldist ekki Gyðingum, enn nú er ríki mitt ekki þaðan; til þess er eg fæddur og til þess kom eg í heiminn, að bera vitni sannleikanum, hvær hann elskar sannleikann, sá hlýðir minni raustu. Máttu ekki þessi ord vera nógu

ljós og sannfærandi fyrir Pílatus? Jú að vísu! en hvörninn tekur hann þeim? Í stað þess að yfirvega hvað þau eru sennileg og samkvæm því, er hann annarsvegar hafði afkomist, og láta þau gylða Jesú til friðkenningar, þá snýr hann útrí þeim og spyr: hvað er sannleikur? Hvað þurfti Pílatus að spyrja þannig? Hér var ekki um annann sannleika að ræða enn þann, hvört Jesús sækti eptir að hefja sig til ríkis gegn Keisararum og það gat hann ljed, að ekki var, en — af því hann lét sér svo annat um, að laga sig eptir höfðingjunum, þá vildi hann ekki sannfæra; af því hann sá hina ósonnu meiningu nýtandi til forsvars því ránglæti, sem í honum var að brjóta: **D!** hvað lifandi, hvað óttalega sonn er ekki þessi afmálan! Ekodum B. m. í vor eigin hjörtu; Geingur þar ekki viðlíka til, þegar vér eigum að sannfæraft um einhverja ránga meiningu, sem vér viljum brúfa til forsvars eða vildar einhverjum skaplefi vorum? Litid þekjum vér sjálfa of, ef vér höfum ekki tekið eptir hvað opt vér finnum til þess í hjartanu undir heyrn Guds orða, í samtöllum við abra og opt endrarnær, að sú og sú meining sé raung, sem vér viljum þó ekki sleppa, þegar því er mótmælt sem vér höfum tekið uppá að forsvara; þegar þær ritningar greinir eru öðruvísi útlagðar enn of líkar sem vér höfum leingi misbrúkað til að svæsa með samvitku vora; þegar einhver gömul hjátrú vor eða hlepplómur er með rölum til baka rekin; hvað glöggt finnum vér þá ekki að vor meining er raung! Að fá fyrirláttur sem vér viljum forsvara hana með, er annaðhvört fjarsti eður illgirni! Hverfu fléraft þá

eigi stundum hjörtu vor af krafti sannleikans! Allt fyri þetta viljum vér berja hann niður og ekki gefa honum rúm!

Alteins hörkum vér ofs uppi móti góðum bend-
ingum þegar vér sláum því í vind sem upporfar ofs
til að afleggja einhverja synd. Þó að Pílatús væri
heidingi, þá vissi hann vel, að það var synd að for-
ðæma hinn saklausa og eins og vér höfum heyrt, fékk
hann marga bendingu til þess að forðast þenna glæp,
en þessar bendingar verldu minna og minna og
seínast efféit. O! minn Guð! hvað opt fáum við
ekki slíkar bendingar! hvær fær talid þau atvik og
tækifæri, sem minna ofs á stærð, vanvyrðu og stæð-
semi synda vorra, og hvaða naðsýn ofs sé að af-
leggja þær; í hvaða hásta vér séum, og hvað hryggis-
leg verða muni vor afdrif, ef vér betrum ofs ekki.
Hvað opt talar ekki samvitstæna hástöfum til vor und-
ir heyrn Guðs orðs og kallar ofs til yfirbótar!
Tækjum vér þessum bendinum vel, héldum vér þeim
vakandi í sálu vorri, hvað audveldt yrði ofs þá ekki
að lagfæra vora bresti; en þér vitid hvað lítid þær
gledjast ofs, hvað sljótt vér berum ofs að snúa hug-
anum frá því sem gjörir ofs slíkar ónáðir; hvað
margt vér færum ofs til affelunar, þegar slíkar hur-
onir dreita ofs; hvað feignir vér verðum öllu því
sem léttir þeim á ofs: Ver hverstóllumst við góð-
um bendinum þegar vér sláum því í vind sem upp-
orfar ofs til betrunar. Þetta gjörum vér einnig,
þegar vér ekki gefum því gaum, sem minnir ofs á
einhverja skyldu vora. Vel vissi Pílatús að það
var skylda hans að frelsa Jesús; hann stærði sig af,

ad hann gjæti það ef hann vilði. Svört atvik sem fyrirkom í málinu staðfesti Jesú sakleysi og miðanti Pílatús á þá skýldu að frífenna hann. Ált þetta tól tölurverðt uppá samvitsku hans; en hvað verkar þetta hjá honum? Hann tekur það til bragðs að þvo hendurnar fyri fólkinu til að velta tilsiýndar af sér blóðskuldinni og deyfa með þessu áhrifur samvitsku sinnar. O! að eingann ámedal vor hendti því líf fásinna! Optlega geingur það ofþ til hjarta, hvørnin vér afrækjum ýmsar skýldur, opt fáum vér bendingu til að vera sparsamari, ráðvandari, alvörugéfnari í vorri stétt; að sættast við þá og bæta þeim, er vér höfum gjört rángt til, að vera hjálpsamir við hina naudsstöðdu, að tala fannleikann þjarslega þegar ofþ ber; að styrkja málefni þess sem óréttinn líður, að búa ofþ undir vora burtsér; en förum vér þá ekki einþ og Pílatús? Leitumst vér þá ekki við að niðurþagga vora samvitsku með heimskulegum og ófönnum viðbárum? erum vér strax fúfir til að gjöra þá skýldu, sem vér verðum minntir á? Nei! vér viljum ekki láta minna ofþ á þær skýldur sem ofþ eru ekki góðfelðar, og ef það stéður, þá er ofþ ekki annað til, enn að bera ofþ að deyfa þær áhrifur sem vér fáum við það, af samvitsku vorri.

Og það er því miður andvöldt B. m. að þagga svona niður samvitsku sína; ofþ þýfir það eingin synd; vér verðum feignir þegar vér erum búnir. En — heyrir mér í Guds nafni! heyrir mér: það er yfirþ hættulegt, að harkka sig þannig upp móti góðum bendinum; það leidir ofþ til illgyrni, tilfinningarleysis, mannvondsktu og forðæmingar! Gétur nokkur illgyrni verið

sfofyrbilegri enn sú, að traska sannleikanum og amast
 við hann einungis af því það er sannleikur? En
 þessi stélfílega illgirni, þetta hatur til sannleikans,
 það fær því meiri yfirhónd, því optar sem menn
 harkla sig upp móti góðum bændingum; því þetta gét-
 ur ekki á annann hátt stéð, enn með því að standa á
 móti sannleikanum af áfettu ráði og troða hann und-
 ir fótum sér. O! vei þeim manni hvörjum sann-
 leikurinn er ekki heilagur, þegar hann fær að þekkja
 hann; sem leitast við að mótstanda hans krapti hvört-
 heldur leint eða ljóst, í smáu eða flóru! Já þér
 gétid lofad yðar eyrum og herbt hjörtu yðar ígég-
 honum, en stélfíleg er yðar ólukka; villa og forðóm-
 ar festa óstítandi rætur í hjörtum yðar; það verð-
 ur ómögulegt að leida yður á réttann veg; þér hafið
 mist þá yppurstu tilfinning sálarinnar, sem er, tilfín-
 ing sannleikans, þegar þér stýggist við hann og mót-
 standið honum. O! gjæfi Guð að slík blyndni væri
 ekki möguleg! En hvörsu hörmulegt er til þess að
 vita, að svo margir eru sem með þrásamlegri afneit-
 un sannleikans eru búnir að fá nokkurskonar óþokka á
 öllum sonnum ástæðum, en aptur gæðþékkni á að
 fylgja ósannindum og vöslum; því það heyrir einnig
 til þeirrar illgyrni, sem af því leibir að harkla sig upp
 móti góðum bændingum. Þegar vér ekki viljum fall-
 ast á sannleikann, þá hljótum vér að fallast á lygarnar,
 hegða oss eptir þeim, berja þær framm, forsvara þær
 með allrahandu flækjum og hrekkjabrögðum, þar til
 vér sjálfir verðum svo blindir, að vér ætlum oss hafa
 rétt. Þannig fór fyrir Pílatusi. Hvað gétur verið
 fráleitara enn hans aðferð; hann vottar Jesúm fimm-

finnum saklausann, bæmir hann þó til dauða, með-
 lénuir strax á eptir að Jesús sé réttlátur og þá sjálf-
 sagt ránglega til dauða bæmdur. Enn — samt ætlar
 Pílatus sig saklausann af hans blóði! Svona geingur
 það B. m. þegar manni er orðid tamt að forherða
 sig ígjegn sannleikanum og forsmá raustu lýnseminnar,
 þá er eingin sú heimska, einginn sá fjarsti til, sem
 hann ekki gétur tekid í forsvor. Hvörninn sem orð hans
 og verk verða sjálfum sér mótsæðileg, þá sér hann það
 ekki sjálfur, svo rífl verður illgyrni hjarta hans. O!
 viljið þér vera sannleikshjærir og góðgjarnir B. m.
 þá látið yður til hjarta ganga sérhverja góða bendingu
 og varist að flá henni í vind, svo ekki fallið þér til dag-
 varandi illgyrni og tilfinningarleysis. — Já tilfinningar-
 laus verður sá um síðir sem harðar sig upp móti góð-
 um bendinum, því optar sem hann gjörir það, því
 meira verður hans tilfinningarleysi. Þau tilfelli, þau
 atvik, þær áminningar eða hvað annað, sem tekur mið-
 id á aðra, sem uppvækur þá eða hrærir, það tekur
 ekkert á hann; hann er huxunarlaus og kaldur, því
 hann hefur af ásetningu drepid hina bestu tilfinningu
 sálar sinnar, tilfinning fyrir sannleikanum! Jafnvel
 óvanalegir atburdir verka ekkert á hans stálhjarta.
 Sá alvarlegi draumur sem knúdi konu Pílatusar til
 að senda af stað og aðvara hann þegar hann sat á
 bómsstólnum, hann mátti vel reiknaft með óvanalegum
 atburðum. Það var alteinis tíðsta hjá heidíngjum
 einn og Gyðingum, að álíta merkis drauma fyrir gud-
 legar advaranir og því var orsök til að þessi atburð-
 ur hefði hrifið á Pílatus; en honum brá ekki —
 svo um verði gétid — eitt hið minnsta við þenna bod-

flap; einnig gegn þessari óvanalegu bendingu varð honum lítið fyrir að herða hjarta sitt. Að þessu gétur einnig rekið fyrir ofs m. E. þegar vér höfum leingi þverskallaft við góðum bendinum: sjálfum Gúti verður seinast ekki unnt að hræra eða vekja eða mýkja vor hjörtu. Hann má benda ofs með hinum undarlegustu tilfellum, í vöku eða svefni, með bæmum eða draumum, með umbrotum náttúrunnar eða óvanalegum biltungum á vorum eða annara hægum; hvort hann reynir að lokka ofs með velgeingni eða vekja ofs og stélfa með tilfinnanlegu mótlæti; ekkert af þessu nær inngaungu í hið forherdta hjarta. Þessi spilling er allt of rótgróin, þess góðu tilfinningar allt af sljófgadar til þess að það gæti tekið nokkurri gjörsamlegri umbreitingu. O! lífgið því ætíð hjá yður B. m. þá meðstöpuðu náttúrlegu tilfinningu um rétt og rángt sem Gud hefur gefið yður, og varist að niðurfjæfa eða aflaga hana, því þegar hún er farin, þá er líka farinn allur hæfilegleiki til góðs, allur mögulegleiki til betrunar. En þetta gjörum vér þó í hvört sinni sem vér höfum ofs upp moti góðum bendinum, því þaraf ver tilfinningarleysið. Og ekki einungis tilfinningarleysið, heldur líka mannvondskan! Hvað er mannvondska B. m. ef það er ekki það, að standa með ásetningi móti því sem gott er. En þá gjörir sá sem harðar sig upp móti góðum bendinum. Sá einn gétum við kallað að syndgi af illvilja og vondsku, sem hefur vanið sig á að forsmá aðvaranir samvitsku sinnar, sem með föstum ásetningi gjörir þvert á móti því, sem hann þekkir að vera rétt og stýðu; en til þessarar óttalegu spillingar.

ar hlýtur sá loxins að falla sem harkar sig upp móti góðum bændingum; bændingin talar til samvitðunnar, samvitðan upphesur sína raust og seigir: þetta áhrærir þig, þetta þarftu að taka þér til aðvörunar eða lærðómis; að harka af sér góða bænding er því ekki annað enn gjöra viðvitandi móti samvitðunni. Sá sem þetta gjörir nú opt hann hlýtur að verða æfður í vondsðunni, hann hlýtur seinast að komast svo langt, að samvitðunnar raust bitur ekkert á hann; hann gétur gjört með gæðþekni það sem lítt er, rétt á meðan hann man þó til þeirrar skyldu sem hann er að sóttröða. O! vei þeim sem hrapar í svo djúpa spillingu! eingin ódád er svo stélsfíleg að hann gæti ekki drýgt hana og það með nokkurskonar gæðþekni, hann gétur hælft um á eptir og sagt lítt og Pílatús. Það eg skrifaði það hef eg skrifað; já þessi mannvondska gétur orðið svo frek, að sá sem í hana er fallinn hann þolir ekki sannleikann, hann fylgist af reibi og grimd við þá er við honum hreifa; þannig breittu Jesú óvinir: þeir voru ekki til friðs, fyrr en þeir höfðu komið honum í helju; og af hverju reis þetta, dandlega hatur? Það segir hann þeim sjálfur hjá Jóh. í 8 Kap.: Þér leitið við að líflita mig af því að ord mitt fær ekki rúm hjá yður. Vegna orðsins, þess sannleikans orðs sem hann heyrði hjá Guði, vegna þess, höfðu þeir hann að hatri. É sœmu óháfu taka þeir allir þátt sem harka sig upp móti góðum bændingum. Sannleikurinn er bitur B. m. hann eykur opt þeim er móti honum standa ólíðanlega þínu á sálunni. Hvað er það þá að furða þó sá sem ekki vill þola þessa ströffun, verði gramur og

uppvægur við þann sem annaðhvört vitandi eða óvitandi gaf honum viðkvæma bendingu; og þetta hendir lífa alla rángsnúna og illgjarna, þeir leggja fjandskap á alla sem vilja leida þá aptur á réttann veg, það er það, sem kórónar vondsku þeirra.

Svo hættulegt er það B. m. að harðla sig upp móti góðum bendingum, það leidir ofi til illgyrni, tilfinningarleysis og herfilegustu mannvondsku; og hvað er ofi þá búid þegar vér erum hropadur í slíka spillingu? O! hvort gétum vér vænt, nema eilífrar ógjæfu, nema straffs og hegningar af Guði. Því hvað eru þessar bendingar annað enn ráðstafanir Guðs, annað enn kröptug meðol, með hverjum hans gjæðska vill leida ofi til betrunar. Gétur sá verid saklaus, sem forsmáir þessar ráðstafanir og ónýtir á sér Guðs gjæðsku? Góðar bendingar gétur þar að auki einginn niðurbaggad, nema með vilja; með fullum ásetningi verda menn að harðla sig upp ímóti þeim; en hvort er straffsverdari enn sá sem syndgar þanuig af ásetningi? Hvað gétur orðid þeim til affækunar, sem með ásettu ráði niðurkjæfir allar góðar hræringar, er Guðs andi uppvækur í samvitkunni? Og hvortinn á Guð að fara með þær manneskjur sem svo hverúðarsamlega hrinda frá sér allri hans víðleitni þeim til frelsis og betrunar, sem svo harðloka fyrir honum hjarta sínu? Hann hlýtur um síðir að taka af þeim ráðin og straffi þá sem svo eru vondskufullir, svo fiadbúna til að mótfanda hans vilja og gjöra eitt-hvað illt hvort sem þeir fá viðkomist. Þeir eru óhæfilegir til alls góðs, óhæfilegir til Guðs barna farsæld-

ar. Eingin gétur orðið hæfur til farsældar nema sá, sem elskar sannleikann og er fús til að leibréttast, hvornær sem hann þekkir sig hafa frá honum vífið; einginn skal vera svo blindur, að vænta sér rólegs dauða og gleðilegrar upprisu, nema hann finni sig hafa kappfostab, að slíta sig undan yfirráðum syndanna, nema hann finni hjá sér lifandi áform og kröptuga laungun til að hlýdnast og þóknast Gudi bæði hér og annars heims. En hvað fjarstæðt er allt þetta þeim sem hatast við sannleikann og harðkar sig upp á móti öllum bendíngum til ens góða! Dgnarlegur dauði og skelfileg eptirbíd Drottins réttlátu hegningar hlýtur að verða þeirra hlutfípti, sem móttanda þannig Guds náð! Kyrkjufedurnir vitna, að Pílatus hafi fyrirfaríð sjálfum sér í skelfíng og svæntíngu. Svo ógnarlegur varð hans víðskílnaður. D! gjætíð þess í Guds nafni B. m. að víðlík skulub þér sjá, víðlík hljóta að verða afdrif þeirra allra sem fylgja hans fótsporum. Eíngrar rósemi, eíngrar huggunar géta þeir vænt sér í dauðanum, annaðhvört í forherbíng eða svæntíngu verða þeir útaf að deyja og annars heims géta þeir eínstís góðs þorab að vænta sér. Því: að harðka sig upp móti góðum bendíngum það er sama og að móttanda h. Unda, það er sú óttalega synd er Xesús seígir, að hvörki fyrirgefíst í þessu né komanda lífi.

D! ransökum B. m. í nafni Drottins hvörnir vér höfum híngadtil tekíð hans bendíngum. Margvíðslega talar Drottinn til vorra hjartna. Vestur og kéníngar Guds orða, ráð og aðvaranir góðra marna,

sá ymislegi orðrómur sem vér heyrum af ofþ ganga, bríxl og ámæli óvina vorra, meðlæti og mótlæti, himisleg smá atvik, margvísleg reynsla og óvænt tilfelli; sem fyrir ofþ koma, með öllu þessu bendir Guð ofþ og advarar. All vor upplýsing, öll vor velferd, öll vor fáluhjálp ridur á því ad vér færum ofþ þessar bendingar til nota. Sjáum til ad vér ekki hryggjum h. Anda með hvörjum vér innsigladir erum til dags endurlausnarinnar. Amen.

6ta Föstu-Prédikan.

Inngangurinn.

Þegar einhver sem ekki á eptir að lifa nema fáein-
ar stundir og er þó með öllu ráði, lætur í ljósi til-
finningar hjarta síns, látum þær vera hvörninn sem
vill, hvört sem þær eru vitni um alvörugéðid og gub-
rælið ellegar gálaust og lastafullt hjarta, þá mun þó
viðulega hver sjá, sem ekki er sjálfur gálaus og for-
herdtur veita þeim eptirtelt og athygli. Af öllum
þeim stundum sem yfir manninn géta komid, er eing-
in merkilegri, eingin leyndarðómsfyllri, eingin mikil-
vægari enn dauðastundin. Þegar einn stendur því
fyrir dauðans dyrum og gétur nú yfirleitid allt sem
eptir hann liggur í heiminum; þegar hann verður
naudugur viljugur að skilja við allt sem hann hafði
þar hjært; þegar hann finnur það augnablik yfir sig
komid, sem hann býst við að annaðhvört varpi sér í ei-
list mirtur og gleimsku eða leiði sig til eilífrar sælu
ellegar eilífra hörmunga; þá er það æfinlega merki-
legt, að heyrir þau orð er hann talar, hvörninn hann
skýtur við: hvada tilfinningar, hvada hugarfar þá
hreifir sér í brjósti hans, hvada grun hann gjörir sér
þá um forlög sín. Það var haldbíð í fyrndinni, að
síðustu orð hinna deyðandi væru nokkurskonar For-
spá; það er einn og menn hafi meint, að andi hins

framlíðanda væri þegar hafinn yfir sín jarðnefðu tak-
mörk og sæi því framm á hið ókomna; enn þó þessi
meining væri raung, þá er hitt æfíalega víst: að síð-
ustu orð hinna deyandi, sem hafa fyllt vit og flýn,
eru ætíð lærðómærif fyrir hvörn fjinsamann mann,
þau eru hreinasli speigill af innra manni þess er þau
talar, og því eptirtakanlegri, sem æfísteið hans hefur
verið merkilegra.

Vér heyrdum nú í dag en síðustu ord sem hann
 taladi fyrir dauda sinn, er var hinn mestí og merk-
 asti meðal allra deyandi. Ef að ord annara deyenda
 eru eptirtakanleg og lærðómssíð, hvað meigum vér þá
 ei ætla um hans ord sem var ljós og heilsugjafari
 alls heimsins. O! þau lýsa sér sjálf þessi heilögu
 ord, þau lýsa svo berlega hjartalagi og tilfinningum
 og öllu hinu andlega lífi þess er þau taladi, að vér
 þurfum ei annað enn flóða þau með athygli til að
 þekkja hvað í hans sálu bjó. Það er hjærleiki, mist-
 un og gjæðska, sem lýsa sér í þessum ordum, það er
 sárasta tilfinning píslanna, en undireins öblugasti frapt-
 ur sem sigrar allar kvalir og stálningar og hefur Jes-
 úm með himnestri huggun og lífi trúarinnar upp til
 hins eilífa Föðurs. Vér þurfum ekki annað enn
 fylgja ordunum og dvelja lítið eitt við hvört fyrir sig
 til að sannfærost um þetta. Af þessum heilögu ord-
 um gétum vér sjed með hvaða hjartalagi, tilfinning-
 um og frapti Jesús stýldi við heiminn.

Ekki var fagurt í fríngum vorn Lausnara B.
m! á hans píslar deigi; ekki var þá svo umhorfs í
Jerúsalem að margt væri lagad til að viðhalda hjá

honum elstu til mannanna. Það var aðfangadagur til Pásta-hátíðar Gyðinga. Borgin var full af fólki, sem komið var til hátíðarinnar, úr öllu landinu. Þér gétum smíðað oss hvornin þessi manngúi hafi verið með is og þnð, sumir í önnum og umsvifum, sumir með gleðskap og gárungahætti, sumir að slíkfjosi þringum bómhús Pílatusar og hníðast eptir hvað framfæri í málinu móti Jesú. Af öllum þessum grúa er þó eingin sem gefi sig framm og taki málstað hins saklausa og réttláta; þvertá móti ganga framm falsvottar sem bera á hann lygar, illmennir sem berja hann að gamni sínu, víðstola skríll sem æpir krossfesting yfir honum, tvíveigis er hann húðstríktur*), loxins bæmdur til dauða, nú er hann leiddur út særdur af höggum og svíyrðtur af hráðum, alblóðugur hvar sem á hann sá. Þannig útleikinn er hann barinn framm af stríðs þrælum undir þúngu krossstré til þess hann hnígur undir því órmagna. Ekki af mistun við hann heldur til að treina líf hans undir þífl krossfestingarinnar er nú annar látinn bera krossinn til aftöku stadarins; þar er Jesús aflæddur, negldur á höndum og fótum á krossstréb sem síðan er reist upp og grafið á endan ofan í Jórdina. Fólks-

*) Merkt: Sú húðstroka sem Jóhannes (19, 1) þeirir frá, er að öllum líkindum önnur enn sú er Matthæus og Marcús umtala: en fyrri sýnir verið hafa hjálfrabís-hyriraki Pílatusar til að flökkva með heiðit Gyðinga (sbr. Luc. 23, 20. 22.) hún framfór áður en Pílatus settist á dómstólinn. Þin síðari (Matth. 27, 26. Marc. 15, 15.) fylgdi af síðum Rómverja er létu húðstírkja þá er dæmdir voru til krossfestingar. (Liv: 32, 36.) og verður því að hafa framfarir eptir að felldur var Dómurinn.

fjöldinn sem þirpst hafði útúr borginni horfir á þetta ógnarlega sjónarspil. Margir af þessum stóra eru svo vondstufullir að þeir spotta Jesúm midt í píslunum: hans gublausu fjandmenn ganga framm fyrir krossinn, hrísta höfubinn og seigja: „Ef þú ert Kristur og Róngur Israels þá stígdú nú ofan af krossinum — svei! fallega nidurbriturdu musterid og byggir það aptur á 3 dögum, hjálpa þú nú sjálfum þér. Ef þú ert Kristur og Róngur Israels, þá stígdú nú ofanaf krossinum“. Ellért af þessum ódæmum mannavondstunnar og kvalanna sem hér hlóðust á Jesúm megnar að gjöra minnstu umbreiting á hans guddómlega hjarta, enn þá er það hreint af beisklyndi og kala, enn þá fullt af hinum heitustu mannestunnar og gjæðstunnar straumum. Jesús talar hángandi á krossinum, horfandi á hatursmenn sína og kvalara, enn það eru ekki beisklyndisins eða heiptarinnar sárbeittu orð, sem honum verða þar að munni; nei! það er þvert á móti: það er hjærleiki, það er meðaumkvan og guddómleg góðgyrni sem lýsir sér í þessum ordum: „Saddir fyrirgef þeim, þeir vita ekki hvað þeir gjöra“. Hvað er hjærleiki B. m! hvað er óumræðileg gjæðsta ef eigi það sem lýsir sér í þessum ordum, töludum í þessum krúngumstæðum, við þessa menn undir þessari meðferð! Jesús hafði þó mannlegar tilfinningar B. m., mannlega gæðsmuni; það var því náttúrulegt þó þær píslir og flápraunir er hann leid, hefði espað gæðsmuni hans; réttvíst var það að vondsta hatursmanna hans og kvalara yrði ströffud, og hvort annar mundi nú ei hafa óstæð, mundi ei hafa krafist að þessum rétti yrði við þá beitt; Enn

hinn Heilagi gjörir það ekki! Hann bíður miskunar þeim er hann kvøldu, midt í þol þeir fagna yfir þíslum hans; midt undir himinhrópandi órétti sem hann líður er hann svo góðgjarn að leita kvölurum sínum affokunar í þol, að þeir vissu ekki hvað þeir gjördu. D! gaungum að Jesú krossi, mír samkrístinu! Þegar vér mætum mótgjörðum og gétum ekki fyrirgefis þær, ekki gleimt þeim; þegar hjörtu vor skást af gremjunni og ofs lángr sem mest að gjalda illt með illu; gaungum þá að krossinum til Jesú og berum þar saman þann órétt sem ofs svíður svo sárt, við þann órétt sem hann leid og lærum að blygdast fyrir bádleysi vort í hinu góða, fyrir þann ógnarlega mismun milli vor og vors Meistara. Láttum hans kjarleika, hans guddómlegu góðgærni gánga ofs til hjarta og kúga ofs til, að fyrirgefna vorum mótgjörðamönnum, og affaka þá eins og hann; aumkvum þá, eins og hann, en reidumst þeim ekki! Jesús var saklaus fyrir Guði og mönnum; en — hvörjir erum vér? Erum vér hreinir fyrir Guði? Erum vér saklausir við alla menn? Gétum vér óskilfðir gjört hinum Alfhyna reikning fyrir alla breitni vora við þá er stígbu ofs? D! vnydstu að uppvækja og mýkja hjörtu vor, Drottinn minn! á meðan tíminn er. Lát ofs minnast orða þinna, rétt áður þú gekkst til þíslanna: „Þetta er bodord mitt, að þér skulud elska hvör annan eins og eg hesti elskad yður“. Eins býrðlega vottar sig Jesú gjæðska við þann ydrandi ræningja. Þveir spíllvæfjar voru krossfestir með Jesú, en ólík mjög voru hjörtu þeirra. Annar tekur fyrri til orða, enn óttaleg eru hans síð-

ustu orð. Í órvæntingarfullu vitsiðla grimbaræði
 hrópar hann og seigir: „Ef þú ert Guds Sonur,
 þá hjálpa sjálfum þér og okkur“. Hvað berlega
 sjeft það hér ekki satt að vera, sem nokkrir bera brígd
 á, að syndarinn gétur komist svo langt í forherbing
 og illsku að honum verður ómögulegt að mýklast, ó-
 mögulegt að snúa sér til Guds á sínum síðustu stund-
 um. Þessi forðæmbi leitar hvorki misskunar né sinn-
 ur hana hjá Drottni. Hinn annar Ræninginn kann-
 ast með audmýkt og ángri við sínar yfirtroðslur, með
 sundurknosandi tilfinning afbrota sinna gífur hann
 sig á Guds vald, og með þeirri trú, sem hardtnær
 er ófílljanleg, nema með því móti að ræninginn hafi
 áður að nokkru leiti verið undirbúinn af heyrn Jesú
 kænninga, suyr hann sér til Drottins og bidur hann
 að minnast sín þegar hann komi í ríki sitt; og hvorsu
 fljótt sinnur ekki þessi vesælingur náð og hugsvölnun
 hjá gjæðskunnar brunni. Af sínum Guddómlega
 myndugleika gífur Jesús honum þetta líffröptuga
 himneska fyrirheit, „sannlega seigi eg þér, í dag
 skaltu vera með mér í Paradís“. Óseigjanlega hugg-
 unarrífl eru þessi Jesú orð M. E! ekki að eins fyrir
 ræningjann, heldur fyrir hvörn harmþrúngina dey-
 andi syndara. Eingin efi er á því, að margur stríðs-
 andi fríðinn gjörir ýmsar tilraunir til að betra sig
 og ítrekar þessar tilraunir optlega þótt honum verði
 lítið framgeingt, þótt ekki sjáist ætíð þekktanlegar men-
 jar betrunarinnar í framferði hans; já! þó hann
 hvasi stundum grátlega og hrelist til baka á veigi
 betrunarinnar, þá hættir hann þó ekki vitleitni sinni
 gjörfámlega. Þegar nú þessi vesælingur mátti enn þá

nýlega hrasabur verður yfirfallinn af dauðanum og grynist ni undir andlátid, enn á ný, að fnúa sér til Guðs, enn stórtir djörfung til Guðs, efast nú hvört hann muni finna náð, hvört hann sé hæfur til mistunar, þar hann af reynslunni þekkir vanmætti sitt og áskar sig að matlegleikum fyrir sitt undanfarna prelesysi í hinu góða, hvað gétur þá gífur þessum fátáða djörfung til Guðs og krapt til að slíta af sér en síðustu fjötur syndanna? Hvað gétur hér svo fljótt og kröptuglega sem þarf, styrkt og friðad hans hjarta? D! ekkert m. G. ekkert eins og sú lifandi ímynd uppá Guðs lífandi Gjæðsku, sem framskin af Jesú aðferð og orðum við hinn ybrandi ræningja. Gífur þvi aldrei upp, minn Samkriftni! að endurnýja áform þitt og vildleitni til að betrast; hvað opt sem þú hrasar þá herdtu aldrei hjarta þitt svo þú hljóttir ekki að fá enda með skélfingu; en hvað sárt sem þú finnur til vanmættis þíns, hvað mikil skuld, sem þér finnst liggja á hjarta þínu, þá örvæntu ei að heldur jafnvel í sjálf- andlátinu, heldur snú þér til hans er sendur var til: frelsa það sem tapad var og bíð hann minnast þín þar sem hann er í ríki sínu; þá skaltu heyra þessi mistunar orð: Sannlega seigi eg þér í dag skaltu vera með mér í Paradís! Ean svo ástúðlega sem Jesús breiddi sig yfir stórsyndar-ana allt frammí dauðann þá gleimur hann ei heldur öðrum. Þegar vér komum að Jesú frofsi þá sjáum vér þar fleiri enn vitstola slúpyði og dauðvona glæpameun. Þar stendur einnig elskandi Lærisveinn og viðkvæm harmþrúngin móðir. Hvað María hafi haft hér að bera, það bíð eg hverja góða móður

hvort viðkvæmt vinar hjarta, að smínda sér. Jesús lætur ei heldur óabgjætta þá móðurbygd er ekki hlífdi sér við þeirri hörmúng að sjá uppá þíflir hans, þó hún væri nú einfis megnug, til að mýkja þær. Það er víst að María var orðin eldja og þefur þvi hafst allt athvarf sitt hjá Jesú. Þessu athvarfi sýndist nú einnig lofid, og hvorja hugsvölun var þá nú mögulegt að veita henni, nema útvega henni þann er best mundi gánga henni í sonar stöð? Þessu gleimir og ekki vor þröskari miðt í kvölinni; fáorðt og gagnorðt felur hann móður sína þeim sem hann treisti best og elskadi mest á Jörðunni, sínum hjortkjæra Jóhannesi. Þér vandamenn og vinir! tafið eptir þessu, og lærið af því, hvor yðar skylda er: einis og þér eittsinn hafið elskad vandamenn yðar, foreldra, börn, eftamaka eður adra sem þér bunduð saklausar trygðir við, þannig ber yður eptir Jesú dæmi að elsta þá allt til dauðans. Ekkiert, albeillis ekkiert meigib þér láta slíta frá þeim hjörtu yðar. Jesús elskadi sína allt til dauðans; Jafnvel Þétur sem varð honum ótrúur og særði hjarta hans, elskadi hann innilega og leiddi hann með alúð og gjæðstu aptur til betrunar; Móður sinni gleimdi hann ekki, heldur sýndi henni dýrmætasta vott sinnar elstu þegar hann sjálfur var þó framinn af bitrustu hörmúngum. Svornin skyldi það þá leifast ofs, að láta mótgjörðir eða mannaunir gjöra ofs frábitna eður afundna þeim sem eitt siun höfdu gæfð ofs hjarta sitt og bregðast þeim þegar vér þyrftum og ættum að vera þeim nákvæmastir? Ónei! minn þröskari! einis og jeg í dauðanum vil eiga athvarf til þín bæði fyrir mig og

mína, svo vil eg og leitast við að lifjast þér allt til dauðans. Þíni mína og vandamenn sem þú gaffst mér, vil eg bera mig að elsta af heilu hjarta allt til enda. Mér til óseigjanlegrar hugsvolunar gét eg þá í dauðanum með öruggu trúnaðartrausti falid þá þér og þínum himneska Föður, þó eg hljóti að skilja þá eptir munadarlausu í heiminum. Þó er það ekki nóg B. m. að vér elskum þá sem ofs elsta. Eins og Jesús breiddi sig út yfir alla fátæða, þannig ber ofs einnig að breita eptir því sem vort vanmætti nemur; hvar sem vér sjáum fróma fátæða Eftir þu niðurlíta af volæði eða sorg, þá íminnum ofs að Jesús seigi til vor, það er þín Móðir! Þegar vér sjáum munadarlaus börn eður aðra harmþrúngna og einmana, þá látum eins og hann tali til hjartna vorra: Það sem þér gjörduð einum af þessum mínum minnstu bræðrum, það gjörduð þér mér. Og — hvað mætti kenna ofs til að hlýðnast þeim heilugu bodum sem Jesús með ordum og eptirdæmi gefur ofs á sjálfum krossinum, ef ekki stærð þeirra písla sem hann leid þar, einmitt af elstu til vor. Hver yðar er sá, sem ekki vilbi taka nærri sér til að láta að ordum þess ástvinar, sem ekki hlýðdist við, að taka á sig þýngstu harmkvæli fyrir yðar sakir? Enn hver ástvinur gefur líðid það fyrir annann er komi í nokkur samjöfnuð við það er Jesús leid fyrir ofs á krossinum? Þerfilegustu píslir leid hann á líkhamnum og óumræðilegt er hvað hann hefur borid á fálunni! Örmagnadur af andvökum, meidslum og misþyrmingum var hann negldur á tréð; því leingur sem hann hángdi þar, því meir hefur tilfinning píslar

anna þreingt sér um hinar smágjörfustu taugar lífhamans er viðkvæmast verða til sálarinnar; óvinir hans flíffjást að honum með tungur teudrabar af helvíti og léppast við að þína hann með bráðum og himpingum; sjón hans fjærustu ástvina stór jafnframt hjarta hans blóðugum sárum; sólin á himninum, hin fegursta smind Guds dírðar og gjæðstu, hún misfir birti sína heilar 8 stundir, svo að myrkt verður yfir allt landið; allann þennan tíma hángir Jesús á krossinum með fullu lífi, fullum tilfinningum, fullum kröptum til að hura um allt sitt ásigkomulag: um sitt saklausu mannelskufulla líferni; um bæmalauft óþakksæti og vonðsku mannanna; um harm og ráðleysi ástvina sinna; um Guds ógrípanlega ráð, er leggur hann undir þessi ódæmi kvaðanna, og lofins með formyrktvun sálarinnar líka sem burttefur nú hið síðasta náðarmerki frá augum hans. O minn Drottinn og Frelsi! hvort kann að sminda sér hvíslit ofurmegn inn - og útvortis písla lagt hefur á þitt bleðsada hjarta þegar þú hrópaðir á krossinum: Gud minn, Gud minn! því hefur þú yfirgefið mig? Þó var mannleg vonðska enn eigi söðð á að þína þig; hún hæðist að sveinan þinni og snýr henni í þessi háðyrði: Sjá hann fallar á Elíam! og þegar þú, kominn í andlátid mælist seinast til að fá fjælt þínu óragna brjósti, þá draga menn þig á því, og seigja enn með spottinu: bíðum! — látum sjá hvort Elías kemur að taka hann ofan. Hvað sárar hafa ekki verið þær tilfinningar píslanna með hverjum þú endaðir líf þitt! hvað ógnarlegar þær hörmúngar sem þú þóldir fyrir vorar sakir!

Þér hafði heyrt m. E. með hvada hjartalagi Jesús bar allar þessar píslir; óumræðilegur Kjærleiki, Miskun og Gjæðska brunnu stöðugt í sálu hans; það voru þeir lífsstraumar sem höfðu hrætt sig þar alla æði, og brutust út með nýjum krafti allt from í andlátid; með þessari Gjæðsku hafði hann umgeingist á jörðunni, með henni hafði hann glæði, blesað og huggað alla sem aðhylltust hann, með henni hafði hann yfirunnid alla vondsku syndaranna, með henni hafði hann svo að seigja útsökt bál koalonna; enn einn og píslirnar ekki gátu fjælt elsku hans til manna, svo seingu þær ekki heldur slitid hjarta hans frá Gudi. Hann hafði þolad enar blitustu, þolad helvítis píslir, from undir dauðann, hann hafði fundid sér birgða alla Miskun á himni og jörðu; þó hrópar hann til Guds og flagar neyð sína fyrir honum; á hann treystir hann enn þó hann sé spottadur fyrir þetta trausti — og þegar dauðinn lörins nálægist, þá frombrýst nyr himnestur trúar- og Gudræknis kraftur í hjarta hans, hann minnist þess, hann fagnar því að hann hafi fullkomnað vilja síns Föðurs til frelsis og blesunar manna, fullkomnað sitt Skeid án þess að sigrast af vondsku né píslum, fyrir þennan trúarinnar himnesta kraft hefur hann sig yfir písl og dauða og sjer nú í anda sitt frelsi, sína hvíld, sína vegsemd nálægast. Dóifanlegur í elsku og trausti til Guds ávarpar hann hann með enu ástúðlega föður nafni, öruggur þess er hann hafði kénnt, að til væri eitt ósýnilegt andannaríki, einn himnestur sælustadur sem hann hét kallar höndu síns Föðurs, fyrirbúid öllum trúum Guds

börnum, felur hann Föðurnum sálu sína til meðtöku í þennann sælu stad; og — í þessum himneska frapti trúarinnar, hneigir hann hofudid og gefur upp andann. —

Þannig endadi Jesús æfi sína, þannig lýsir hann sér í hinum síðustu orðum er hann taladi fyrir andlát sitt, þannig fullkomnadi hann hið heilaga verk vorrar endurlausnar, með guddómlegri Gjæðsku, með ósigrandi stöðfestu og hlýðni; midt undir bitrustu tilfinning óbærilegra þílla, géff hann þó seinast með himneskum trúar- og huggunar frapti burt af heiminum. Þannig hefur hann lifid og dáið ofs til lærðóms og huggunar, ofs til lífnar og fríðþægingar, ofs til trúarstyrkingar í lífi og dauða. O! viljum vér vera Guds börn, þá lærum hér hvörninn vér þurfum að laga hugarfar vort meðan vér lifum, til þess að géta haft Jesú hjartalag þegar vér deyum, géta í hans frapti sigrað dauðans ógnanir og hafid ofs til hins eilífa lífsins. Já, ofs til fyrirmyndar, ofs til uppreisunar, hefur hann einnig lifid og dáið. Þegar hinar töfrandi ginnningar syndanna tæla ofs og loffa, minnumst þess þá hvað Jesús leid fyrir ofs, ekki leid hann það til þess að vér mættum velta ofs í syndunum, heldur til þess, að vér flyldum krossfesta vort hold með þess gyrdum og tilhneigíngum, til þess vér þveignir, réttlættir og helgadir í hans nafni, og af anda vors Guds, mættum hafa fríð við Gud og óðlast hans velpókaun; til þess hans fjærleiki flyði þvinga ofs til að lifa honum, sem fyrir er báinn. Þegar sorg og hörmúngar á ofs leggjast,

þegar ofþ finnst vér yfirgefnir af Guði og mönnum;
 þá létum einnig til Jesú, treystum Guði í hans nafni
 og látum hvorki dauða né líf slíta hjörtu vor frá
 honum, þá mun einnig vort frelsi nálgjast. Þegar
 vér liggjum í dauðans stríði, órmagna á líkhamanum
 og stelfdir af vorri samvitku, ó gef ofþ þá einnig, minn
 Frelsari! náð til að snúa ofþ til þín, og biðja þig
 minnast vor; gef að vér þá í þrapti þinnar hei-
 lögu verðskuldunar gétum kallað Guð Föður vorn,
 og öruggir fyrir þig falid vorn anda í hans hend-
 ur. Amen!

7da Föstu = Predikun.

Jungáungurinn.

Nú yfirstendur en síðasta víska föstunnar B. m.! sú víska sem enir gömlu forstjórar kristinnar sérslagi helgudu til alvörugéfinnar ihugunar enum mikla atburði er vér nærst heyrðum umtalað, að Drottinn vor lét líf sitt á krossinum: allan föstu tímann ætludu þeir að vísu til þess, að menn einkum þá skyldu yfirvega Jesú dauda og þá hriggilegu spillingu mannfynnsins sem hans var olandi, að hver einn skyldi þreifa í sinn eigin barm og flóða þá sorglegu hlutbeild þessarar spillingar sem hann ber sjálfur í brjósti sér og leidast þar af til að leita sér lítnar og lækníngar hjá hinum guddómliga Frelsara, með ydrun, apturhvarfi og trú; enn sérslagi var þessi vísan þó til þess ætlud að minnast þannig í kyrd og gudræfni Jesú píslar og dauda. Hún var kœllud Dymbilvíska (þ. e. þagnarvísann) því þá var alvarlega bannadur allur gleðsflapur, allur hljóðfærasláttur, öll viðhöfn í kyrkjunum; öllu var hagam einsög plagsíður er við höfðingja dauda; allt átti að gefa til kynna þögn og sorg. Þessari alvörugéfni er nú að mestu lokid. Hugarfar manna hefur þannig breittst, að flestir vörða nú vettugið þessa gömlu gudræfilegu flípan. Þeir bænadag-

af Tóstunnar er til þess voru settir að halda uppi minningu Jesú dauða eru víðast hvar afleggdir og jafnvel sjálfur Þíflardagur vors Treflara er í svo litlu gylði hjá mörgum að valla er annað að sjá, enn að dauði Drottins og tilefni hans og ávertir féu þeim úr minni lidnir. Þetta er einganvegin vorri öld til heidurs. Er það heidur flinssemi vorri að gefa lítinn sem eingann gaum að þeirri ráðstöfun Guðs sem er sú ógunnarfyllsta en þó gjæðskurkast, sú hriggilegasta og ógrípanlegasta, en þó undireins ávartarríkasta og blefsunarfyllsta af öllum hans ráðstöfunum? Og þessi ráðstöfun er þó ásamt hin mikilvægasta fyrir sjálfa oss; því sjálfur Guð vitnar það í orði sínu, að af Jesú dauða hængi öll vor sálhjálp, að hann sé það eina medal til að fríðþægja oss við Guð til að gefa oss nýtt andlegt líf. Er það heidur hjarta voru að vörða Treflara sálna vorra minna enn hvörn annann vin vörn og kunníngja, er vér plögum þó að fylgja til grafarinnar, ef ekki með tárnum og trega, þá samt með síðsemi og útvortis vörðíngu? Voru það þó ekki vorar syndir sem bókudu vorum Treflara öll þau óðæmi þíflanna, sem þér síðast heyrðud að hann líða mátti! var það ekki af elstu til vor og umhyggju fyrir frelsi voru að hann tók þetta uppá sig! Og er það þá ekki kuldi, er það ekki vanþakklæti við Drottinn vörn, að hafa einga merkjanlega tilfinningu af þessum velgjörningi, einga vörðíngu fyrir honum sem allt þetta haldi og haldi það saklaus og viljugur. Éða hvör var hann sem leiddi allt þetta fyrir oss? Verðskuldar hann ekki allskostar lotníngu vora og tilbríðslu? Var hann ekki sá einasti h r e i n í

á meðal þeirra sem einginn er hreinn; sá ypparsti, sá besti sem lifað hefur á jörðinni; sá eingétmi Sonur Guds? D! látum oss þó ekki farast midur B. m.! enn Höfudsmanninum og hans lagsmönnum í vorum terta, sem eptir að þeir höfðu þjónað að píslum og lífláti Drottins víknudu þó eptirá þegar þeir höfðu séð hans dásamlega viðskilnað og vitnisburð Guds gegnum náttúruna yfir hinum deyandi: þeir guldu jákvaði þessum vitnisburði um hátign og sakleysi Drottins og fönudust sannlega við að þeir hefðu syndgað sig á hinum Heilaga. Sjáfi það Gud að vér á líkann hátt mættum uppvekjast í dag, þar sem vér einsoð áleingdar sjáum Drottinn vorn hágangandi frammlibinn á krossinum fyrir illstu sakir mannanna. Vér viljum þó eigi vískvitandi krossfesta hann á nú, enn hvorsu naudsýnlegt er oss eigi þá að yfirvega þær orsakir sem dróu Jesúm til dauda, jeg meina ekki þær háleitari, sem frá Guds álfi raktar verða, hvorjar vér í annað sinn viljum hugleida, helður enar náttúrlegu sem mannanna völd komu til og gudspjalls sögurnar votta. Þessi hugleiðing frammbyður oss eptirtakanlegar abvaranir og naudsýnlega dýr-mæta lærðóma.

Náttúrlegar voru þær orsakir B. m.! sem dróu Jesúm til dauda, hin fyrsta af þessum orsökum var óneitanlega hatur og illvilji Gyðinganna höfðingja, þeir voru það sem sóktu eptir að fyrirkoma honum; og rétt náttúrlegt var þetta hatur og illvilji. Fyrst báru þessir dramblátu menn hatur til Jesú fyrir það hann var Galílaari; sá hleypidómur að í einu

bigðarlagi, einum landsfjórðungi væri yfir höfud fyrir-
 itlitlegra fólk enn í öðrum, hann sýndi hér sína flab-
 semi og illu verkana; og — hér til kom annað
 meira: þessi í höfðingjanna augum fyrirtillegi Galileari,
 hann hafði óptlega vottad að þeirra verk væru vond;
 hann fann án manngreinar álits að því sem rángt var
 í fari þeirra, og það með þeirri djörfung, sem gud-
 legum Sendiboda hlýddi. Já! hann duldist ekki við
 að hann væri Guds. Kryndsreki, settur til þess að
 draga stýluna af vondska þeirra og þessi djörfung
 var Jesú óvinum mjög svo til stygðar; hér á ofan
 gjörði Jesús mörg furðuverk sem þeir gátu ekki neit-
 að, enn vildu þó ekki láta sannfæra sig. Hvað var
 þá annað til enn að fyrirfoma sem fyrst þessum ógæð-
 felða manni? Hin önnur orsök sem studdi að Jesú
 lífláti var sú: að almúgans álit á Jesú var mjög
 óstöðugt og tvískipt; það var seigir Jóhannes á
 einum stað. (Jóh. 7.) mikill krítur um hann meðal
 fólksins, nokkrir sögðu: góður er hann, enn aðrir,
 nei! heldur leidir hann fólkid afvega. Hvað mikil
 þetta hafi stóð til, að Jesú óvina hatar fékk yfir-
 höndina, það er af kríngumstæðum áubvitab, fyrir
 þessa stóð gekk þeim svo hægt að uppæsa strilinn á
 móti honum; og hvað náttúrlegt var ekki einnig þetta
 B. m. ekki var nein furða þó það hittuist nokkrir
 vitrir og djúpsærir menn, nokkrir sannleikans vinir,
 sem höfðu vit og hjarta til að bæma rétt um Jes-
 úm, sem voru gagnteknir af hans kraptaverkum,
 hrærdir af hans flekklausu dygd, og létu sér því skyldt
 að taka svári hins Mikla og Réttláta. Á öllum
 tímum og stöðum gefast slíkir dygðar og sannleiks

vinir! en ekki helður furðar oss hitt, þó margir, þó fleiri væru motsnúnir vorum Frelsara. Þegar þeir ríflu og volbugu hótudu hann, þegar hinir yppurstu áfældu hann og fordæmdu, þegar þeir voru gagnstættir af hleipidómum á móti honum. Þetta er náttúrlegur ávæxtur af almennings lauslyndi, framhlepni í umdæmi sínu og fávitsku í að dæma rétt um fösti og lesti annara. Það geingur optar þannig til; þegar einhver mikill og merkur maður kemur fram og tekur til að verka í sinni stétt, því betur sem hann vandar sig, með því meiri alvörugæfni sem hann þjónar í sinni töllun hvört hún er há eður lág, því óbeigjanlegri sem hann er í að framfylgja réttvissi og sannleika, því vissara er, að hann stundum hlýtur að baka sér óvilt eða misþóknun; því ófullkomnari, því spiltari sem þeir eru, sem hann á við að skipta, því óumflýjanlegra verður þetta hans hlutfésti. Ekkert yfirvald, einginn kénisfadir, einginn húsbóndi, já! ekki einu sinni nokkur þénari, hefur komist svo af, þegar þeir hafa fyrir alvöru vandast töllun sína og verið afbragð í sinni stétt, að álít þeirra hafi ekki orðið tvískipt meðal alþýðu, að þeir hafi ei af nokkrum orðið fyrir kala, óvilt eða mótfæsti, að ekki hafi margir hittist sem þókti ógæðsfelbt að þeir í ordum og verkum ætíð vilbu framfylgja reglu og réttvissi, ógæðsfelbt, að þola þeim sannleikann, að finna sig sannfærða þegar þeir vilbu ekki sannfærast, að verða að audmýkjast, umvandast eður uppörfast. Það er náttúrlegt að fá verbi ekki fjær sem hefur annað hugarfar og annað sinni, sem hinum er ekki ljúft að meitaka, það er náttúr-

legt þó menn vilji hnekkja honum edur útrýma. Þannin gælt það og hér, svo náttúrlegar voru orsakirnar til Jesú danda.

En — þó var Jesús fullkomlega saklaus við þá sem sóktu eptir lífláti hans. Þegar vér athugum Jesú embætti og kállun, þegar vér skodum hvað af honum heimtíft til að framkvæma trúlega erindi sitt, þá skulum vér finna að hann hlaut að hegða sér eins og hann hegdadi, að hann var saklaus við sína mótskóðumenn og eingin orsök í danda sínum. Að vísu espaði hann upphatur sinna mótskóðumanna; enn — gaf hann þeim þar fyrir nokkurt réttvíst fligbarefni? Nei! einungis af því að hann gjörði trúlega sína skyldu, af því hann kénndi Guðs götu í sannleika og fór ei í mannvyrðingar, af því hann gjörði þau kraptaverk, sem augljóslega sýndu að hann var af Guði sendur, af því hann var svo hátt upphafinn yfir óvini sína í réttvísi og heilagleika, að þeir ekki gátu straffað hann um nokkra synd. Af þessu var það, að þeir hötudu hann. En hvornin átti hann annars að framkvæma það er hann framkvæmdi; hvornin átti hann að géta þóknast, géta verið trúr sínum Föður, og þeigja þó þegar hann átti að tala, ellegar hræsna og tala eptir géði hinna spílltu Þharísea og annara höfðingja? Ekki var það að undra, svo skyndilega sem Jesús gaf sig í ljós með þau furduverk sem hann gjörði, með þá alvörugéfni, hvar með hann kénndi, með það sambland af lítilmótleigleika og hátign sem hjá honum var, þó fólkid viltist á honum í dómum sínum. En — var hann skuld í þessari villu? Nei! hefði einginn

átt að gæta vilst á honum, svo hefði hann ekkert
 mátt afhafa! Ekki var Jesús skuld í þó menn
 væru svo blindir að þekkja ei af hverjum anda
 hann talaði og leiddist; augljósar voru fyrir öllum
 kunningsar hans og verk; sjálfir játuðu Gyðingar, að
 eingin hefði talad eins og þessi maður, að eingin
 gjæti gjört þau verk sem hann gjörði, nema Guð
 væri með honum; máttu þeir þá ekki stíla að
 Jesús var erindæfeli Guðs? Ekki var hann skuld í
 fávitsku þeirra og blindni, ekki var það honum að
 kenna þó þeir væru svo langt fyrir neðan hann, að
 þeir þekktu ekki hans hátign og mikilleika, þó þeir
 hefðu ekki stin á, hvað til þess heyrir, að vera
 sannarlegt mikilmenni, þó þeir dæmdu eptir holdinu
 þann, sem dæmaft átti eptir andanum, þó þeir villt-
 ust og fergripu sig á Jesú. En — hvílið van-
 vyrda var ekki þetta fyrir Jesú óvini! eða hvað
 gétur verið meiri vanvyrda fyrir flinssemi gjædda
 menn, enn að bera kala til sannleikans, vilja ekki með-
 taka hann edur gæta ekki prófað hvað sannleiki
 er, að fá óþokka á þeim sem er öruggur í að
 tala og gjöra hvað rétt er, og er trúr og byggur í
 sinni stétt, þetta sjeft hœrgi á sorglegri hátt, enn á Jesú
 óvinum. Þeirra forðómar, þeirra kappgryrni og vondsta
 leifði þeim ekki að heyrja Jesúm með eptir-
 þánka og stillingu, þeir urðu fyrri uppvægir enn
 þeir gjætu prófað eða sannfærst; sjálfar dáfembir
 hans höfðu ekkert að seigja; þeir stigu svo hátt í
 vondstunni að þeir eignuðu þær Hjandanum. Hvað
 er mínunarlægra fyrir heilvita menn, enn að þekkja
 ekki lesti frá bygdum, að stynja ekki hvað sannir

mannkostir eru, að þekkja ekki hinn fannarlega góða og réttvissa mann frá mishendismaninum, frá hrafsaranum eður hinum spilta? að vera svo sljósfur í stílaungi eða hjarta að finna effétt til þess sem er gott og elstulegt og háleitt í annars fari? En — hvar finnst þessi sljósleifi jafn ógnarlegur einsog hjá Jesú óvinum? Liflegt var það að Jesú hreinstillna dygd og mikli góðvilji hefði á þeim tímum mátt vekja athygli og ástæld; að hans háleita guðræni, hans hjartnæmu ord sem jafnvel ennþá í dag hræra marga til lára, hefðu mátt ganga þeim til hjarta er hann heyrdu og sáu! Enn af einu þessu höfðu Jesú forstöfkudu óvinir reina tilfinning. Já! svo gagnspiltir voru þeir, að þeir gátu ekki umboð þann mann ofaná jörðinni sem þeim var svo ólíkur og svo hátt yfir þá upphafinn. Svad spilt og vondslufull hefur ekki verið sú öld þegar vondslan gat stígid svo hátt á meðal mannanna. — Mikilvægar eru þær aðvaranir, þeir lærdómar sem ofs frammbjóðast af þessu B. m.! vér höfum séð hvörjar að voru þær útvoðis orsakir sem dróu Jesúm til dauða, það var hatur og mannvondsla óvina hans, en grunnhyggni og lauslyndi almúgans, sem ekki hafði vit á að meta hvör hann var og var því svo óáreiðanlegur og hvíull í áliti sínu. Vér höfum einnig séð að alls eingin orsök in var hjá Jesú og að öll vanvörðan fellur á þá er svo voru vondslufullir, blindir og tilfinningarlausir að ossækja og lífláta hinn saklaus. D! er það ekki hin fyrsta víðvörðun sem þetta frammbýður að vér tökum sjálfum ofs vara fyrir að láta illgyrni eða hatur til nokkurs manns ná að festa rætur í

hjarta voru. Með réttu hriggir það ofs og ofbýður,
 þegar vér heyrum uppvæga fjandmenn og blindad-
 ann stríð hrópa einsog vittstola krossfesting og dauda
 yfir hinum saklausa og heilaga, yfir honum sem var
 Guds smynd á jörðinni, Gjæðflan og spekin sjálf!
 en gjætum þess m. G. ad þessir sömu skaplestir sem
 hjá Jesú óvinum komust svo ógnarlega hátt, þeir
 hreifa sér enn þá í hvørs manns brjósti og géta
 leidd einnig ofs til himinhrópandi synda ef vér ekki
 með gaumgjæfni og alúð vökum yfir hjarta voru.
 Svör af ofs mun svo fullkominn herra yfir gæði
 sínu ad hann þurfi ei ad hafa gát á sér, svo eigi
 þykfist né reidist hann ránglega, þegar hann heyrir
 ströfud verk sín? Munum vér með ánægju sjá, þá
 yfirburði, þá mannkosti hjá öðrum sem ofs eru til
 finnroða enn örvæntum þó sjálfir ad géta náð?
 Mun það vera dæmalaust á vorri öld, ad góðir
 menn og ráðvandar hafi verið ofundadir af mann-
 kostum og líðid óvild fyrir dygd sína? Sérhvört
 réttvíst og fylgislaust yfirvald sem ei fer ad mann-
 vyrding, sérhvör umsjónarsamur og ráðsvinnur húð-
 bóndi sem ekki líður óreglu, gárúngahátt og ó-
 hlýðni á heimili sínu, sérhvör byggur og drottinn-
 hollur þenari, sem ekki fylgir brætti hinna svikulu
 og óráðvöndu, heldur vill framganga og þjóna eins
 og í augliti Drottins: allir þessir eru Jesú eptir-
 fylgendur á jörðunni; og sérhvör sem amast við
 þeirra trúleika og staðfestu í þeirra töllun, hann má
 vaða yfir hjarta sínu, ad hann hendi eigi líkar
 syndir sem Jesú óvini er hótudn hinn Réttláta, fyr-
 ir hans réttlætis sakir.

Það var grunnhyggni og lauslyudi almúgans B. m. sem var hin ennur orsök til Jesú dauða. Látum þá þetta kenna oss þann lærðóm að forðast víti Gyðinganna, enn upprifa oss til að stunda eptir djúpsærum vitðmunum og stöðfestu hjartans? Látum oss ætíð annat um að ransaka sannleikann, að abgjæta á alla vegu þá meiningu, þann hlut eður þann mann, sem vér dæmum um; verum gjætnir og varasamir í dómi vorum; látum oss eigi í flindingu hýllast svo af nokkurri meiningu, eða mótsnúast henni, að vér gétum ekki án kinnroda eða móðgunar heyrt það er mæla má móti henni. eða með, og fallist á sannleikann! En sérslagi látum oss vera gjætna í dómum vorum um mennina, einkum mikla eður ødrun tölverðt frábrugðna menn — dæmum aldrei um nokkurn mann afgjörandi dóm eptir hans einstökum athöfnum, heldur berum vel og nákvæmlega saman allt það vér þekkjum af athöfnum hans og það ekki einungis breitni hans við oss, heldur við marga og við alla yfir höfund, en einkum við lítilmagna og þá er einn á allskofar við; já dæmum ekki B. m.! eptir hólðinu, eptir útliti verkanna, heldur eptir uppsprettu þeirra og tilgáangi; lítum einnig á hjartað sem höndina — dæmum og ekki eptir heimansins dómi, dæmum eingann eptir útvortis yfirburðum, eptir ríkdómi eða upphæfð eða sjálfhóli eða glansandi gáfum, heldur eptir hjarta og siðferði; athugum í hvørs anda maðurinn framgeingur, hvort heldur í heimansins anda eða í anda Jesú Krists og hinn sanna kristindóms. Látum oss eptir þessum reglum og kennimerki fella dóminn um

meðbræður vora fyrst í hjartanu og síðan þegar naðsýn edur stýlda krefur í áheyrn annara. En — hvörja helst meiningu eða alit sem þér annars hafið um bræður yðar, þá verid þér réttvísir gegn þeim; gleimid aldrei við nokkurn mann hinum almennu góðvildar og fjærleiks stýldum. Meinið þér ekki að margur á meðal hinnar uppæsta stara sem hrópadi krossfesting yfir Jesú, margir gárungar sem hæddu hann á krossinum hafi gjört þetta fremur af léttuð og til að apa eptir óvinum hans enn af eiginlegu hatri? En hvörninn hefði þá gétad hendt þessi varmennska hefdu þeir framgeingid eptir þeirri föstu reglu að gjöra eingum órétt, að auðsýna öllum almennam fjærleika og góðvilja. O! þegar vér höfum einga fasta lífsreglu, þegar vér breitum ætíð eptir því sem oss fyrst hvarflar í huga, hvørs er oss þá annars von enn að vér daglega höfum og hrifumst til synda? en þegar réttvísinnar og fjærleikans lögmál er vort æðsta lögmál, vor stöðug lífsregla, þá verumst vér að gjöra nokkrum manni rángt, allteins mótgjörðamönnum; þá sýnum vér góðvild og hjálp jafnvel vondum mönnum, jafnvel óvinum vorum, þá verumst vér að reidast sannleikanum edur hata nokkurn fyrir réttvísi hans og bygð einöög Jesú óvinir.

En þér m. O! sem másté reyna kynnud það hlutskipti yðar Frelsara, að verða hatabir fyrir yðar bygð; hvað fæid þér lært af hans bæmi? Skulud þér þá falla frá stöðfestu yðar, stjótast undan yðar stýldu og draga yður svo í hlé fyrir óvild mannanna? Ekki fór Jesús þannin að! þó hann

víssi hatur og offótnir finna óvina, þá hélt hann flöðugt áfram að vera trúur og öruggur í sinni töllun. Hann fór til Jerúsalem þó hann vissi að þessi ferð mundi kosta líf sitt: hann rak með söru djörfung, sama verðugleika erindi síns Föðurs ætíð og alftabar, hann lét eigi af að vitna fyrir heim-
inum og straffa þá hvorra verk að voru vond, hann vandlætti fyrir dýrd Drottins, setti sig í gegn van-
helgun mustersins og kændi þar inni daglega allt að síðarsta deigi síns lífs. — Ad eins framgætt hann með forsjálni, og varabíst að falla í hendur óvina sinna áður enn hann hefði fullkomnað sitt fleid. Breitib þannig allir samkrístinir! en sannkrístinir eruð þér ekki ef þér ekki þorid ætíð og alftabar að tala og gjöra hvað rétt er fyrir ótta satir við mennina; Jesú eruð þér ekki verðugir ef þér látid manna vilð eða manna dóma vera yður eins mætt eður mætara enn Guds vilja og yðar skyldu. Sá sem alla tíma þóknast mönnum hann gétur ekki verið Guds þénari; annaðhvort er hann á meðal þeirra mörgu sem lifa svo í heim fram, að þeirra gjætir að einu, hann er í einu frábær, eingum til finnroða og eg-
inlega að tala, ónýtur í sinni stétt, ellegar og, hann er ótrúur Gudi og skyldu sinni og metur meira fríð við mennina enn fríðinn við sína samvitlu, efur seglunum eptir vedrinu og vill heldur hafa heitur af mönnum enn heibur af Gudi; þá sem þannig breita hefur heimurinn ekki orsök til að hata, því þeir fram-
kvæma ekkert sem heita má nítíamt og gott, þeir vitna hvorki með ordum né verkum að heimsins verk féu vond; nei! þó að óhlutvöndum eða gálausum

mennum misþóknist framferði yðar B. m.! Þegar þér talid eða breittid gagnstæðt því sem er heimðins og aldarinnar háttur, það skulub þér, það megid þér ei óttaft né vífja frá yðar fýlbu; það sem þér líðid fyrir þessa skulb, það líðid þér fyrir réttlætisins sakir einðog yðar Frelfari, þá erub þér sælir og hafid verðkaup á himnum. Allt hvað yður eptir Þesú bæmi leifist er þettað, að þér einðog hann séub forfjálir, að þér ekki með fýrlyndi, ekki með beiflýrðum eður ófinsamlegri aðferð vekid yður óvild að þarflausu; nei! þegar þér verðid fyrir misþókka, þá verid vífðir um að hann sé fyrir sakleysi, að þau orð yður eður verk sem því kunna að valba, séu sanngjörn og fonn, séu réttvís og góð og frammfómi á réttum fíab og tíma; því annars líðid þér að maklegleikum, já, eptir Þostulans orðatiltæki, einðog þjófar og illvyrðjar enn ekki einðog yðar Frelfari sem ætíð var hógvær og fullfomlega faflaus við alla.

Svo höfum vér þá yfirvegað þær útvortis orsakir sem drógu Þesúm til dauba, vér höfum fundid að það var illgyrni óvina hans sem hötubu hann fyrir sannleikans sakir, samt grunnhyggni og fvilýndi lífsins sem lét án orfaka æfa sig upp á móti honum. En vér sjáum og einnig að allt þetta hlýtur að snúast Gyðingum til fvilvyrðingar og afellis, því faflaus og réttlátur var vor Frelfari í allri finni hegðan. Við albrei viljum vér láta ofð þetta úr minni falla. Hinna ógublegu og blindu Gyðinga bæmi viljum vér láta gagna ofð til viðvörunar, en Þesú stöðuglyndi, Þesú óbifanlegu alvörugéfini og trúleika í föllun finni, það viljum vér hafa ofð fyrir

augum til fyrirmyndar fyrir vanríkti og gott ríkti, fyrir lof og laust; í meðlæti og mótlæti, lífi og dauða flulum vér kappkosta að finnastr trúir og vandadur í vorri stétt, leita Guðs ríkis og þess sem rétt er og fela síðan vort málefni honum sem rétt dæmir, — en þinn guddómleigi heilagleiki, þitt hreina sakleysi, vor blefsaði Jesús! Það styrki oss í trúnni á þig og innræti hjá oss djúpustu lotningu fyrir þinni hátígn, þar sem allir þeir ed umkringdu þig voru nidursokknir í syndir og svívirðingar, þar sem þú í stríði fyrir dýrd þíns Föðurs og fyrir mannfynsins frelsun varst umkringdur af ógublegum, máttir þola illt og láta lífið fyrir réttlætisins sakir, þar sjáum vér þig í allri þinni tign! einann þann hreina og heilaga sem ekki vífsir af nokkurri synd! Í þínum munni fundust aldrei svik, þú hraðlyrðtir ekki þegar þú varst hraðlyrðtur og tráfðadur ekki þegar þú leidst; en af því þú varst þannig hlýðinn og hlýðinn til dauðans, þessvegna ertú svo veggamlega hrifinn frá ángistinni og dóminum, þessvegna hefur Guð upphafið þig og gæfið þér nafn yfir öllum nöfnum! Með öllum þeim sem á himni og jörðu og undir jörðunni eru þeigum vér einnig voru kné fyrir þér og segjum: lof og þris og vald frá eilífd til eilífdar, því þér var slátræd og með þínu blóði hefur þú fceipt oss Guði til handa. Hjálpa oss hér á jörðunni að fylgja þínum fótsporum og gáf að vér allir, — allir mættum finnastr verbugir að sjá þína dýrd. Amen.

Leidréttíngar.

Bll.	7	línu	16	les	öðru
—	19	—	21	—	heyrum
—	"	—	30	—	honum
—	25	—	10	—	var
—	27	—	7	—	loftunum
—	30	—	8	—	minnumst
—	31	—	27	—	Jesús.
—	32	—	2	—	fyrir nær
—	35	—	17	—	ráðvæðniinni
—	36	—	2	—	ógnanir
—	37	—	21	—	heityrdum
—	45	—	9	—	rétta.
—	48	—	1	—	(yður l.) edur
—	50	—	10	—	þeirri
—	"	—	27	—	þeir vildu
—	53	—	23	—	annann
—	75	—	14	—	tilfinningar
—	76	—	26	—	það.

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100802018-7

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100802015-X

